

КЫМЭФЭ ФУТБОЛЫР

«Ошъутен», «Урожай»,

«Щагъдый»

Мыекъуапэ футболмкӀэ икӀымэфэ зэлухыгъэ зэнэкӀокъу хэлэжьэрэ командэхэу апшӀэрэ купым хэтхэм 2014 — 2015-рэ илъэс ешӀэгъум хэхьэрэ зэлукӀэгъухэр аухыгъэх. Адыгэ Республикэм и Лышхъуэу Тхьаклушынэ Аслъан хагъэунэфыкӀырэ чыплӀэхэр къыдзыхыгъэмэ афӀэгущуагъ, кубокхэр, щытху тхылхэр, нэмыкӀ шӀухъафтынхэр аритыжьыгъэх.

Республикэ стадионэу «Юно-стыр» зэнэкӀокъум фытегъеп-сыхъагъ. Ос хъотыр зэрехъэми, ошхыр къещхыми, жыбгъэр мэхушӀэми футбол ешӀэгъухэр цызэхашх.

— Ухъазырыныгъэ дӀэгъу ешӀэгъухэм къащыжӀугъэлъэ-

гуагъ, — къыщылуагъ зэх-хэм ти Лышхъуэу Тхьаклу-шынэ Аслъан. — Анахь лъэш-хэм кубокхэр, медальхэр къы-дахыгъэх. Футболым лъапкӀэ зэфӀэшхъафхэр зэфыцагъэх, текӀоныгъэр зэкӀошныгъэм къыдихыгъэу пӀытэ хъушт.

Мыекъуапэ иадминистрация ипащӀэу Александр Наролиныр, республикэм физкультурэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ и Комитет итхьаматэ игуадзӀэу ДжармэкӀо Юсыф, Мыекъуапэ иадмини-страция испорткомитет ипащӀэу Дмитрий Щербаневыр, зэнэкӀо-къум исудья шхьалӀэу Андрей Бородин зэхэхьэм хэлэжьагъэх, хагъэунэфыкӀырэ чыплӀэхэр къы-дзыхыгъэхэ командэхэм, фут-болист анахь дӀэгъухэм афӀэгу-шлуагъэх.

Спортым пыцагъэхэр, фут-болымкӀэ кӀэлэцӀыкӀу-ныбжьыкӀэ спорт еджаплӀэхэм зачызыгъа-сэхэрэр зэлукӀэгъум хэлэжьа-гъэх.

(ИкӀаух я 8-рэ н. ит).

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 2-рэ нӀкӀубгъор

Къэбар зэфӀэшхъафхэр.

Я 4-рэ нӀкӀубгъор

ШӀэныгъэлэжьӀэу ХъуажӀэ Нурет фӀэгъэхыгъэр.

Я 5-рэ нӀкӀубгъор

ТеуцожӀэ районым ифермер чанӀэу Тхьаркъохъо Фатимэ дашӀыгъэ зэдӀгущыплӀгъур.

Адыгэ Республикэм
и Лышхъуэу и Указ

В.М. Пословскэм медалӀэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфилорӀэр фӀэгъэшӀошӀэгъэным ехылагъ

Хабзэм игъэпытӀнкӀэ ыкӀи хӀэбзӀэгъуцугъэхэр къыдӀалы-тӀгъэнхэмкӀэ гъэхъагъэхэр зӀрилӀэхэм фӀаш медалӀэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфилорӀэр Пословский Василий Митрофан ыкӀом — Адыгэ Республикэм и Прокурор фӀэгъэ-шӀошӀэгъэнӀэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 15, 2015-рэ илъэс
N 5

СОЦИАЛЬНЭ ЮФЫГЪОХЭР

ХӀэбзэ лӀэпылӀэгъур
зӀпыушӀтӀп

Цыфхэр социальнӀэу къӀэуху-мӀэгъэнхэм пае 2015-рэ илъэ-сым пенсиехэмрӀэ хӀэбзэ ахь-щӀэ лӀэпылӀэгъухэмрӀэ сомӀэ мил-лиард 90-рэ зӀраплӀагъэхъа-щтыр Правительствэм итхьа-матэ игуадзӀэу Ольга Голодец къылогъагъ. Ар ахьщӀошӀо мэху-ыкӀи лӀэжыапкӀэхэм, пенсиехэм, ны мылӀкум, нэмыкӀ социальнӀэ лӀэпылӀэгъухэм атырагъӀэклӀодӀнӀэу щыт.

Урысые Федерацием лӀофшӀэ-нымкӀэ и Министерствэу къызэ-рӀэхигъэщырымкӀэ, ны мылӀкур

къараты зыхуыгъэм къыщегъэ-жыагъэу (2007 — 2014-рэ илъэс-хэр) сабыл цыкӀоу къӀэхуэхэрэм япчъагъэ процент 25-рэ хӀ-хъуагъ.

Ащ емылӀытыгъэу ны мылӀ-кур къарамытыжӀыу, ащ ычӀы-плӀкӀэ зигъот мӀкӀэ унагъохэм ащӀаплӀурӀэ кӀэлэцӀыкӀлӀухэм ахьщӀэ лӀэпылӀэгъуоу къаратырэм къафы-хагъэхъонӀэу къӀэзылорӀэ фрак-циехэр щылӀэх, ахэм макӀлӀп адезгъаштӀэхэрӀэри.

Ащ фӀэдэ унашӀо зашӀыкӀэ, 2017-рэ илъэсым къыщегъэжыа-

гъэу хабзэм сомӀэ миллиард 300 — 330-рэ фӀедиз къызэ-тыригъэнӀэн ыльӀэкӀышт. УнӀ-гъуакӀэхэмкӀэ ар фӀедӀп, зӀрап-нахь, ныбжьыкӀлӀэхэм ежӀ яхь-щӀкӀэ унӀ ащӀафӀынӀэу амал ялӀп.

Къыхъгъэ илъэсым шӀолӀыр бюджетхэм сомӀэ миллиард ху-рӀэ лӀэпылӀэгъу афагъэхъышт, ар социальнӀэ программӀэхӀу ахэм ащӀагъэцакӀлӀэхэрэм апӀуагъэ-хъащт. АнахьӀу ахьщӀэр цыфхэр социальнӀэу къӀэзыухуымрӀэ уч-реждениехэм ятехническӀэ амалхэр гъӀэпытӀгъэнхэм, лӀоф зымышӀлӀэр пенсионерхэм лӀэ-пылӀэгъу афӀэхуынхэм ыкӀи ахэм компьютер техникӀэр зӀрагъӀшӀ-ным атырагъӀэклӀодӀшт.

2015-рэ илъэсым, тапӀэрӀэ илъӀэхэм зӀрашӀышӀтыгъэм те-тӀэу, пенсиехэм тӀоуцугъоу къа-

хагъэхъошт. МӀза-ем и 1-м къыще-гъэжыагъэу къа-хъхъоштыр икӀыгъэ илъӀэсым инфля-цияу щылагъэм елӀытыгъӀшт, къа-тыштыр зыфӀеди-зыштыр Урысые Федерацием пен-сиехэмкӀэ ифонд фӀедӀу илъӀэсым ышӀыгъэм епхы-гъӀшт. Пенсиехэм-рӀэ ахьщӀэ лӀэпылӀ-гъухэмрӀэ зӀхэтӀэу сомӀэ миллиард 90-рэ атырагъӀэклӀ-одӀшт. Ны мылӀкум икӀӀэтын лӀагъэ-кӀотӀшт. Цыфхэм къаратырӀэ гурып пенсиер сомӀэ мин 12,5-м нагъэсышт. Пенсием икӀӀэлы-тӀнкӀэ пенсионнӀэ коэффициенты-кӀлӀэхэр агъӀэфедӀэхӀу рагъӀжӀӀшт, ар пенсием узӀклӀом уныбжы-ыгъэм, илъӀэс пчъагъэу лӀоф зӀрӀпшӀагъэм ыкӀи уилӀэжыапкӀэ зыфӀедизыгъэм ялӀытыгъӀшт.

Росстатим къызӀэрӀэхигъӀы-гъэмкӀэ, цыфхэм япенсиехэр илъӀэс къӀэс къалытӀэжыыхь, къӀэ-ралыгъом индексацияу илӀы-гъэм ехылагъӀэу зӀхъокӀыны-гъӀэхэр афашӀых. ПӀӀшорыгъэ-шӀӀэу къызӀэралытагъэмкӀэ, ин-фляциер зынӀэсыгъэр къыдӀалы-тӀмӀэ, пенсиехэм проценти 7,5-рэ къахагъэхъонӀэу щытыгъэм, джы ар проценти 10-м ехӀун ыльӀэ-кӀышт.

(Тикорр.).

Хэгъэхъонхэр фашыгъэх

Хабзэ зэрэхъугъэу, ильэсы-клэм икыхъагъухэм адэжъ хъа-кыулахъ хэбзэгъэуцугъэм гъэ-тэрэзыжынкхэр фэшлыгъэнхэм кыуачлэ илэ мэхъу. Эксперт-хэм зэралъытэрэмклэ, анахъэу зэхъоклыныгъэ зыфэхъуштыр хъакыулахъэу къамытыгъэм къегъэгъэзэжыгъэным ыльэны-къоклэ хэбзэлахъ кыулыкъухэм фитыныгъэу ялэхэм зызэрау-шъомбгъурэр ары. 2015-рэ ильэ-сым щылэ мазэм и 1-м кыи-щыублагъэу хыкум лоф кыи-хэмыхъэу сомэ миллионитфым нэс хъакыулахъыр бюджет орга-низациехэм ясчет кырахижынкхэр алъэклынэу хэбзэлахъ кыулыкъу-шлэхэм фитыныгъэ ялэ хъугъэ.

Мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэм унэе компаниехэм ялытыгъэмэ, бюджетнэ организациехэм ялоф зэрахъоклыгъ. Организа-циехэу федеральнэ казначей-ствэм икыулыкъухэм счет ачы-зилэхэм фэхъугъэ ялэу щытыгъ ыкхи хъакыулахъым, тазырым, тегъэхъагъэм алъэныкъоклэ хыкумыр кыхэлажьэзэ чыфэр къалахыжыштыгъэ. Ащ кыхэк-лэу компаниехэм чыфэр кыи-зэрахыжынкхэр шыклэр зэрэ-щытыгъэм фэдэу къэнэжы, ау бюджетнэ организациехэу сомэ

миллионитфым нэс чыфэ зы-тельхэм хыкум процессыр хэмытэу къалахыжышты, ау а пчъагъэр сомэ миллиони 5-м кыизехъуклэ, хыкумыр лофым кыхэлэжъэнэу хъушты.

Ильэс пчъагъэм зыфызэнэ-къокыгъэхэм гъэтерэзыжынкхэр фашыгъэхэм яшлагъэклэ клэух фэхъугъ. Къэралыгъо ыкхи му-ниципальнэ мылкыуклэ лоф зы-шлэщыгъэ организациехэм хэб-зэлахъыр зытырэ адрэ кате-гориехэм ялытыгъэхэм, фэгъэ-клотэныгъэхэр джынэс ялагъэх. 2015-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кыищегъэжъагъэу зис-чет зэлухыгъэ организациехэр унэе бизнес зилэхэм яамал-хэм афагъэдагъэх. Правовой фэлэ-фашлэхэм я Гупчэ ипашэу А. Коняевам кыизэрилагъэмклэ, мы лъэныкъомклэ къэралыгъом пшъэрлыгъэу илэр хэбзэлахъ кы-лыкъум ифитыныгъэхэм зягъэ-ушъомбгъугъэныр ары.

— Федеральнэ унашъом гъэ-тэрэзыжынкхэр фашыгъэхэр анахъэу зыфэгъэхыгъэр хэб-зэлахъ кыулыкъухэм ялоф гъэ-псынклэгъэныр ыкхи хъакыулахъ зытыхэрэмрэ хэбзэлахъ кыу-лыкъум илофшлэхэмрэ азыфагу къытэджэрэ зэгурымылоны-

гъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэр ары.

— Мы шыкылаклэм ишлагъэклэ хъакыулахъ кыулыкъушлэхэм ялоф нахъ псынклэ хъушты ыкхи хыкумым зыфамыгъазэу хъа-кыулахымыклэ чыфэу ателъыр организацием илицевой счет занклэу кырахижынкхэр алъэ-кышты, — ело А. Коняевам.

Зэхъоклыныгъэхэм адакылоу Хэбзэлахъ кодексым истатья кыдыхэлъытагъэу «Личный ка-бинет налогоплательщика» зы-филорэми хэгъэхъонхэр фашы-гъэх. Ащ кыизэрилорэмклэ, «ка-бинетыр» зыгъэфедэхэрэр фи-зическэ лъапсэ зилэу лажъэхэ-рэр ары, ащ кыхэклэу НДС-м идекларацие ыпклэ хэмылгъэу атын алъэклыштыт. 2013-рэ ильэ-сым кыищегъэжъагъэу шэпхъа-клэу шылэхэм адитхэу НДС-мклэ хэбзэлахъ декларациер зэрэп-тын фаер гъэнэфагъэ хъугъэ. Ащ кыизэрэдилъытэрэмклэ, электроннэ шыклэр бгъэфедэзэ декларациер птын фае. Ау компание зырызхэм а шыклэр амыгъэфедэу, ахъшэ амытэу бэрэ кыхэклыгъ. 2015-рэ ильэ-сым щылэ мазэм и 1-м кыи-щыублагъэу а шыклэр щыгъэ-зыхъуштыгъэ хъушты. Джы зэрэхъурэм-клэ, шлок! имылэу электроннэ шыклэмклэ хэбзэлахъыр изыгъэ-хъан фэе пстэуми Интерне-тым иамалхэр кыизфагъэфедэ-хэзэ атын фае. Хэбзэгъэу-цугъэм кыидилъытэрэ шапхэр зыукъохэрэм ясчетхэр зэфашынкхэ алъэклышты.

КИАРЭ Фатим.

ПЕНСИЕХЭМКЛЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Отчетхэм якъэтын рагъэжъагъ

Щылэ мазэу кыхъагъэм и 1-м кыищыублагъэу лофшлэлэ къэзытыхэрэм икыгъэ 2014-рэ ильэ-сымклэ зы шыклэм тетэу гъэпсыгъэ отчет-хэр (Единая форма отчетности) Пенсиехэмклэ фондым ичылплэ кыулыкъухэм кыилэклагъэхъанхэу рагъэжъагъ. Мы ильэсым ащ зэблэхъугъэхэр фэхъугъэх. Тхьапэм тетэу гъэхъазырыгъэ отчетыр квартал пэпчэ иятлонэрэ мазэ и 15-м шломыклэу, электроннэ шыклэр зыгъэфедэхэрэм мазэм и 20-м къатын фае. А мафэр зыгъэпсэфыгъоу е мэфэкл мафэу тэфэмэ, ащ апэрэ лофшлэгъу мафэу кыиклэлъыклорэм шлагъэклэ хъуштыт.

Джы зэрэхъурэмклэ, тхьапэм тетэу гъэхъа-зырыгъэ отчетыр 2015-рэ ильэсым **ищылэ мазэ и 15-м, жьоныгъуаклэм и 15-м, шышъхъэлум и 15-м** ыкхи **шэклогъум и 15-м**, электроннэ

отчетыр **щылэ мазэм и 20-м, жьоныгъуаклэм и 20-м, шышъхъэлум и 20-м** ыкхи **шэклогъум и 20-м** ашломыклэу Пенсиехэмклэ фондым ичылплэ кыулыкъухэм кыилэклагъэхъан фае. Законом кыизэрэдилъытэрэмклэ, отчетхэр игъом къэ-зымытыхэрэм тазыр арагъэтышты.

Отчетхэм ягъэхъазырын ыкхи яуплэкълужынкхэр къэзыгъэпсынклэрэ программэ зэфэшъхъафхэр Пенсиехэмклэ фондым исайт ижъугъотэн шъульэ-кыштыт. Мары сайтыр: www.pfrf.ru, ащ инэкълуб-гъоу «**Электронные сервисы**» зыфилорэр ары зэртыхэр. Джащ фэдэу «Кабинет плателъщи-ка страховых взносов» зыфилорэр кыизэлэ-шъухымэ, тхылгъэу жъугъэхъазырын фаехэри, шапхэхэри, нэмыклэу шъуищыклагъэхэри ижъу-гъотэштыт.

Уголовнэ лоф къафызэлъахын

алъэклышты

Зыныбжъ имыкыугъэхэм мызэу-мытлоу аркъыр язышъу къаубытыгъэ шаклохэм анахъ тазыр маклэу джы арагъэты-щтыр сомэ мин 50 хъугъэ.

2014-рэ ильэсым тыгъэгъа-зэм и 31-м кыидэклыгъэ фе-деральнэ унашъоу «Урысые Федерацием и Уголовнэ ко-декс ия 151-рэ статья зэхъо-кыныгъэхэр фэшлыгъэнхэр»

зыфилорэм кыизэрэдилъытэ-рэмклэ, зыныбжъ имыкыугъэ-хэм мызэу-мытлоу аркъыр язы-шъу къаубытырэ шаклохэм уго-ловнэ лоф къафызэлъахышты.

Зыныбжъ имыкыугъэхэм ар-къыр арацагъэу апэрэу кыи-зы-хагъэщыклэ, административнэ пшъэдэклыжъ шаклом рагъэхъышты. Тазырыр сомэ мин 30-м кыи-щегъэжъагъэу сомэ мин 50-м

нэсы. Ау мызэу-мытлоу хэб-зэгъэуцугъэр зыукъорэ шакло-хэм джы уголовнэ лоф къафы-зэлъахышты. Тазырыр сомэ мин 80-м клэхъан ыльэклышты е агъэ-пщынэрэм имэзих лэжъапклэ тефэрэм фэдиз рагъэтышты. Къэлогъэн фае, ыпклэ УФ-м и Уголовнэ кодекс анахъ та-зыр маклэр кыизэрымыгъэна-фэрэм кыхэкклэу а пчъагъэр сомэ мини 5-у зэрагъэуцугъа-гъэр. Гушылэм пае, апэрэу адми-нистративнэ хэукъоныгъэ зышы-гъэм сомэ мини 5-м нахъ ма-клэу тазырыр тыралъхъан алъэ-кыштыгъэ.

Ащ кыхэкклэу УФ-м и Уго-ловнэ кодекс мы бзэдджшлагъэмклэ анахъ тазыр маклэу сомэ мин 50 е агъэпщынэ-рэм имэзих лэжъапклэ тефэ-рэр ыгъэуцугъ.

Мыщ дэжымы кыхэгъэщы-гъэн фае, зыныбжъ имыкыугъэ-хэм мызэу-мытлоу аркъыр язы-шъу къаубытыгъэхэм тазырэу арагъэтыштым нэмыклэу гъэцэ-клэн лофшлэнхэр тыралъхъашты ыкхи илофшлэлэ лугагъэклышты.

ХЫКУМ ПРИСТАВХЭМ КЪАТЫ

Фэдэ пчъагъэклэ агъэпщынагъ

Хыкум приставхэм я Федеральнэ кыулыкъу и Гъэлоры-шлэлэу Адыгэ Республикэм щылэм Тэхъутэмыкыое районымклэ иотдел ихыкум пристав-гъэцэклакло сомэ мини 10 хъурэ ахъшэ кыуальхъэ къезытын гухэлъ зилэгъэ хульфыгъэр къаубытыгъ ыкхи хэбзэгъэуцугъэм диштэу ифэшъошэ пшъэ-дэклыжыр ащ рагъэхъыгъ.

УФ-м и Уголовнэ кодекс ия 291-рэ статья ия 3-рэ лахъ зыукъогъэ хульфыгъэм лажъэ илэу Тэхъутэмыкыое район хыкумым ылытагъ ыкхи кыулыкъушлэм ахъшэ кыуаль-хъэу ритынэу щытыгъэм фэдэ 30 (сомэ мин 300) ыпщы-ныжынкхэр фаеу ыгъэунафыгъ. Унашъом кыуачлэ илэ хъугъэ.

Лофтхъабзэм зэфэхъысыжъхэр фашыгъэх

Хыкум приставхэм я Федеральнэ кыулыкъу и Гъэлоры-шлэлэу АР-м щылэм ильэс къэс зэхышэрэ лофтхъабзэу «Чыфэ ттемылгъэу ильэсыклэм тытежъугъахъ» зыфилорэм мы мафэхэм зэфэхъысыжъхэр фашыгъэх. 2014-рэ ильэ-сым ыклэм кыищегъэжъагъэу ильэсэу кыхъагъэм иапэрэ мафэхэм анэс лъэныкъо зэфэшъхъафхэмклэ чыфэ зытельхэм ар кыизэклагъэкложынкхэр амал къазытырэ лофтхъабзэхэр хыкум приставхэм рагъэклокыгъэх. Клэлэплупклэр, тазырхэр, хэбзэ-лахъхэр, страховой тынхэр, нэмыклэхэри игъом ыкхи икыоу зымытыхэрэм хыкум приставхэр алукагъэх, ахэм язекыуаклэ зэрэмытэрэзыр агурагъэлагъ. Джащ фэдэу бэдзэрхэм, сатыушылплэ гупчэхэм мобильнэ пунктхэр къащызэлъахыгъэх, мыхэм цыфхэр яклэплэнхэ, чыфэу ателъыр зыфэдизыр зэрагъэшлэн ыкхи мы чыплэ дэдэм ар щапщыныжынкхэр амал ялагъ.

Лофтхъабзэу зэхъацагъэм ишлагъэклэ Гъэлорышлэлэм икыулыкъушлэхэм лоф мини 10 фэдиз зэфашыжынкхэр алъэклыгъ, сомэ миллион 42-м ехъу кыизэклагъэкложынкхэр.

Хыкум приставхэм я Федеральнэ кыулыкъу и Гъэлорышлэлэу АР-м щылэм ипресс-кыулыкъу.

Пшъэдэклыжыр агъэлъэшшты

Ешъагъэу рулым клэрыс водителъхэм пшъэдэклыжыр арагъэхъыштыр агъэлъэшшты.

Водителъыр ешъагъэу ятло-нэрэу кыизаубытыклэ, джы уго-ловнэ пшъэдэклыжъ рагъэхъышты. Ащ фэгъэхъыгъэ федеральнэ унашъом 2014-рэ ильэсым ты-гъэгъазэм и 31-м кыуачлэ илэ хъугъэ.

Урысые Федерацием и Уго-ловнэ кодекс статьяклэ ха-гъэхъагъ гъогурыкыномы ишап-хэхэр зыукъохэрэм зэклэми административнэ пшъэдэклыжъ арагъэхъынэу. Ахэм ахэхъэ ешъагъэу рулым клэрысыгъэ водителъхэу мыщ фэдэ хэбзэ-укъоныгъэмклэ административ-нэ пшъэдэклыжъ ыпклэ зы-тыралъхъэгъагъэхэр е гъогум кыитехъухъэгъэ хъугъэ-шлагъэм хэфагъэхэу медицинэ уплъэ-клунхэр зыклунхэу зымыда-гъэхэр ыкхи аварие зышыгъэ-хэу ыпклэ хъапс зытельы-гъэхэр.

Мы лъэныкъомклэ хэбзэгъэ-уцугъэр зыукъохэрэм тазырэу сомэ мин 200 — 300 е сы-хъат 480-рэ хъурэ шлок! зи-

мылэ лофшлэнхэр, ильэситлум кыкылоц! шлок! зымылэ егъэ-зыгъэ лофшлэнхэр е джащ фэдиз хъурэ хъапс атыралъхъан алъэ-кышты.

Джащ фэдэу гъогухэм къа-техъухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэм цыфхэр ахэклодагъэхэмэ е шъобж атещэгъэхэ хъумэ, лажъэ зилэм пшъэдэклыжыр рагъэ-хыштыгъэм фэгъэхыгъэ зэ-хъоклыныгъэхэр УФ-м и Уго-ловнэ кодекс ия 264-рэ ста-тья фашыт. Джырэ нэс ешъа-гъэу рулым клэрысхэм апкъ кыкыклэ аварием зы нэбгы-рэ хэклодагъэ зыхъуклэ, анахъ пшъэдэклыжъ инэу ильэси 7, нэбгырэ заулэ хъумэ, ильэ-си 9 хъапс атыралъхъэщыгъэ. Джы мыхэм пшъэдэклыжъ анахъ цыклоу арагъэхъыштыри хэб-зэгъэуцугъэм къегъэнафэ: ильэ-си 2 ыкхи ильэси 4.

2015-рэ ильэсым бэдзэогъум и 1-м кыищегъэжъагъэу фе-деральнэ хэбзэгъэуцугъэм кыуа-члэ илэ хъушты.

ЗЕКЛОНЫР

Лъэбэкъушлукхэр ашыгъэх

Илъэс къэс цыфхэм, лoфшлaплэхэм, къулыкъу зэфэшхьафхэм гъэхъагъэу ашыгъэхэр зэфэхьысыжых, ялофшлэн осэ гъэнэфэгъэ фашы. Адыгеим иэкономикэ хэпшыклэу къзылэтын зылэкышт лoфыгъохэм ащыцэу зеклономклэ лoфхэм языхт цыфхэм зэрaшлoгъэшлэгъоныщтыр къыдэтлыты, Адыгэ Республикэм зеклономрэ зыгъэпсэфыплэхэмрэклэ и Комитет ипашцэу Къэлэшыэо Инвер гуцылэгъу тшыгъэ.

— Икыгъэ илъэсым зеклон лoфхэмклэ Адыгеим гъэхъагъэу ышыгъэхэм уатегуцылэным къыпэу илъэсым ыклэ тыхэгъэу иэкономикэ хэпшыклэу

ильэсым зеклономрэ цыфхэм япсауныгъэ зыпкъ игъэуцожыгъэным-рэ афэгъэхьыгъэ проект инитлу Адыгеим щагъэхъа-зырыгъэхэу федеральнэ программэу «Развитие внутреннего и въездного туризма в Российской Федерации (2011 — 2018 годы)» зыфиорэр яжыгъэштэн шъулэкыгъэ. Ахэр гъэцэклэгъэнхэм республикэр фэхъа-зыра?

— Шыпкъэ, проектлур ины, ахэм ягъэцэклэн мылкъушхо пэлухъанэу щыт. Проектхэу «Лэгъо-Накъэ икъэлапчэхэр» ыкли «Дженэт» зыфиохэрэр зэрагъэпсыщтым тыра-гъэклодэшт ахъцэм щыц хабзэм къызэрэ-тфитлупшыщтым техы-рэхьышэрэп,

ащклэ Адыгэ Республикэмрэ зеклономклэ Федеральнэ агент-ствэмрэ зэзэгъыныгъэ зэдашлыгъах. Апэрэ сомэ миллион 350-у къытлэкхъагъэр псы ыкли газрыкылаплэхэм якъэкъудын тырагъэ-клодэшт. Республикэ бюджетым къыхилъ-хъан фэе ахъцэ пчъа-гъэри къызэрэтлупшы-щтым тицыхъэ тель.

— Инвер, джыри зы проект сыкы-клэупчлэшт, ащ ыцлэр «Мыекъуа-пэ ижъогъо 12». Ар зыфэдэщтыр ыкли зыгъэхъа-зырыгъэр джыри бэмэ ашлэрэп, къытфэлъуат.

къызэрелыхыгъэр тыгу къэтэгъэгъэкыжъ, Инвер. Ащ бэ епхыгъэр.

— Тыхэгъэу охътэ къынэу зэпчырэм изэрар къытэмы-кыгъэу щытэп. Зыгъэпсэфакло къытфаклоштыгъэхэм яамалхэри, сомэм ыуаси къелыхыгъэх.

Ащ емылхытыгъэу Адыгэ Республикэм зеклоном ылъэ-ныкыкы хэхъоныгъэхэр ышлы-гъэхэу щыт. Ар къагъэлъагъо 2014-рэ илъэсым Адыгеим зы-щызгъэпсэфынуэу къэкылагъэхэм япчъагъэ 2013-м елхытыгъэмэ проценти 3-клэ нахыбэ зэрэ-хъугъэм, ахэр нэбгырэ мин 324,4-м нэсыгъэх.

Джаш фэдэу зеклон фэлo-фашлэхэм къапэклэклогъэ ахъ-щэм къыхэхъуагъ, ар сомэ миллион 374,8-рэ хъугъэ.

— Къызэтынэкыгъэ

— «Мыекъуапэ ижъогъо 12-р» лъэс ыкли кушхъэ-фэчъэ зеклоном афэгъэхьыгъ. Ар 2014-рэ илъэсым иаужырэ мазэ Урысые Федераци-ем культурэмкы и Министерствэ шъo-лъыр зэфэшхъаф-хэм къащагъэхъа-зырыгъэ проектхэр зызэрегъапшэхэм анахъ дэгъоу къа-хыгъэхэм ащыц. Ащ къызэрэдилы-тэрэмкы, къалэу Мыекъуапэ ичылплэ дахэхэм кушхъэ-фэчъэклэ узэрэ-клоплэшт гъогухэр агъэпсыщтых, тарихым, культурэм ыкли чы-опсым ясаугъэтхэм, музейхэм ахэм уарашлэшт. Къалэм ис-кверхэр, изыгъэпсэфыплэ парк-хэр цыфхэмкы гупсэфыхэу ыкли гулэтыплэхэу зэтырагъэ-

сым сьд фэдэ зэлуклэгъу-ха цыфхэр къызэжыгъэ-блэгъагъэхэр?

— Зеклоном имызакъоу, лъэпкъ шхынхэр, зэхэтыклэхэр ыкли мэфэкхэр цыфхэм агу къэдгъэкыжынхэу ыкли тапэклэ ахэр зэрашымыгъупшэнхэу адыгэ къуае, хъалыжъом, къэ-бым я Мафэхэр хэдгъэунэфы-кыгъэх. Спорт-секлон джэгунхэу «Интеррали Белая» зыфиорэр илъэс къэс зэхэтэцэ. Адыгэ къужым фэгъэхьыгъэ зэлуклэ-гъур гъэшлэгъонэу кылагъэ. Джы-ри Адыгеим шыпсэхэрэми, зы-щызгъэпсэфынуэу къахлэхэрэми апае лъэпкъ щылэклэ-псэуклэм икъэбархэр зыщызэхыхын альэ-кышт лoфтхъабзэхэм язэхэ-щэн тыпыллышт.

— Къытпэблэгъэ шъo-лъырхэм анэмыклэу тхэгъэу ичылплэ зэфэшъ-хъафхэм кыарыкырэ зыгъэпсэфаклохэм Адыгэ Республикэр нахышлоу зэрашлагъэр ыкли зыгъэ-псэфыплэу илэхэр агу зэрэ-рихыхэрэр уахътэм къыгъэлэгъуагъ. Ащклэ сыда анахъэу зышъуагъэ къэкылагъэр?

— Тикомитет сыдыгъуи ыналэ зытыригъэтырэ пшъэрыл шъхъа-лэхэм ащыц зеклономкы байны-гъэу республикэм илэхэр нахъ цыфыбэмэ ядгъэшлэныр, ащ пае къагъэлэгъон зэфэшхъаф-хэм тахэлэжъэныр. 2014-рэ илъэсым Дунэе зеклон къэгъэ-лэгъон инхэу «Интурмаркет-2014» ыкли «Mitti-2014» зыфи-лохэрэм къалэу Москва тащы-хэлэжъагъ. Адыгеим кубокхэр, дипломхэр къыфагъэшъошагъэх, ятлонэрэ къагъэлэгъонхэм тэ тистенд нэмык! шъолъырхэм къащагъэхъазырыгъэхэм анахъ гъэшлэгъонэу къышыхахыгъагъ. Урысыем итуроператор инхэм зэзэгъыныгъэ 20 фэдиз къэ-гъэлэгъонхэм ащыдэтшыгъ.

Мэлылфэгъу мазэм къалэу Ростов-на-Дону зеклономрэ зыгъэпсэфынымрэ яфестивалэу щыкылагъэм изэхэщэн Адыге-ир чанэу хэлэжъагъ, ащ къэкло-лагъэхэм типродукции лъэшэу агу рыхыгъ.

Дунэе зеклон къагъэлэгъон-хэу, «LTB Berlin-2014» зыфи-лорэм зеклон предприятиу «Лэгъо-Накъэ» Адыгеим идэ-хагъэрэ зеклономкы иамалхэм-рэ къышхыгъэлэгъуагъ, зыгъэ-псэфыплэм илъэтэгъэуцэ ащ щыкылагъ.

Ренэу къэбар жугъэм иамал-хэр тэгъэфедэх. Адыгеим къы-щыдэкырэ гъэзетхэм ыкли те-левидением къагъэхъазырырэ ыкли къатырэ къэбархэм анэ-мыклэу зеклоном фэгъэхьыгъэ сюжетхэр телеканалхэу НТВ-м, НТК-м, «Орбитэм», «ЮНТ-м», «Звезда Кубани», нэмыкхэмэ къагъэлэгъуагъэх.

— Шъулофхэр клэкын-хэу, зэрэдунэу тызэ-щашлэнэу, зеклоном Ады-геим зышхыбгъунэу шъуфэтэлэ, Инвер.

Дэгушылагъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ТКЪОШ РЕСПУБЛИКЭМ

Зыгъэпсэфыплэм зеушъомбгъу

Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм изыгъэпсэфыплэу «Архызы» зыфиорэм игугъу нахыбэрэ ашлэу хъугъэ, зызы-гъэпсэфынуэу ащ къэклорэ цыфхэм япчъагъи хэхъо. «Архызы» «Темыр Кав-казым изыгъэпсэфыплэхэр» («КСК») зы-фиорэр зеклон кластерэу агъэпсыщтым апэу хагъэуцагъэхэм ащыц. 2010-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу зыгъэпсэ-фыплэм игъэлсын чанэу лoф дашлагъ, икыгъэ илъэсым псэолъэшхэм лoфыбэ щызэшлуахыгъ.

«Архызы» пэблагъэу зыгъэпсэфа-клохэм апае къоджэ цыкы «Роман-тики» ыцлэу щашыгъ, ащ идэгъугъэклэ жъогъуиплым диштэрэ хъаклэщэу «Ро-мантик-1» ыкли жъогъуищым диштэрэ «Романтик-2-р» шагъэпсыгъэх.

Къушхъэм къечъэхынхэр зикласэхэм апае къушхъэтыхэм къечъэхыплэ гъo-гуиплэ ащагъэпсыгъ, ахэм якыхъагъэ километри 7-м ехъу. Тлур мылагъэу, цыфхэм зыщагъэсэнклэ гупсэфхэу щыт, адрэхэр къушхъэ къечъэхыным фэ-

къулайхэм атегъэпсыхъагъэх. Цыфхэр къушхъэтх лъагэхэм адэзыщэштхэ гъогу клэшлагъэхэри хъазырых, ахэмкы нэбгырэ мин фэдиз мафэ къэс зэрэ-щэнэу амал щылэ хъугъэ.

Икыгъэ илъэсым игъэмэфэ мазэхэри «Архызы» щыжъотыгъэх. Программэу «Архызы-парк» зыфиорэм игъэлсын лъа-гъэклогъагъ. Зыгъэпсэфыплэ паркым ша-плэхэр, джэгуплэхэр илэх, клэлэцыкылхэм апае къэлэ цыкы шагъэпсыгъ.

Къушхъэм къышхыкыкыхъэ зышo-игъохэр инструкторхэм дащае, чылплэ дахэхэр къарагъэлэгъуагъ, жы кыб-зэ лэзэгъур къащэ. Уфаемэ, джипхэмкы къушхъэтыхэр къыуагъэкылашхыгъ, автобусхэмкы уащэзэ, чылплэ гъэшлэ-гъонхэм, чылопсым исаугъэтхэм уара-гъэпллышт. «Архызы» икъэлапчэхэр хэти фызылхыгъэх, гъэмафи кымафи

зыгъэпсэфыплэр цыфхэм къажэ.

Бэмышлэу Къэрэщэе-Щэрджэс Рес-публикэм и Лышхъэу Темрезов Рэ-щыдэрэ зэлухыгъэ лэхъэхэлъ обще-ствэу «Темыр Кавказым изыгъэпсэ-фыплэхэр» зыфиорэм ипашцэу Олег Горчевымрэ зэлуклэгъу ялагъ. Ащ рес-публикэм зеклон лoфхэр зэрэцагъэ-цаклэхэрэм щытегушылагъэх, анахъэу аналэ зытырагъэтыгъэр «Архызы» зы-фиорэр инвестиционнэ проект иныр тапэклэ зэрэлагъэклогъэщтыр ары. Шлэхэу илъэс реным лoф зышлэрэ зеклон комплексэу «Архызы» игъэл-сын хэхъоныгъахлэхэр ышлынхэмкы ыкли ар цыфыбэмэ ягъэшлэгъэнымкы зэ-хэцэгъэ лoфышлэ купым изэхэсыгъоу щылэщтым «КСК-м» иллыклохэри къы-хэлэжъэнхэу лъэныкыуитлур зэзэгъыгъэ.

(Тикорр.).

Инэфыпс илъэпкъ хегуащэ

УишлэныгъэкІэ, уицІыфыгъэкІэ, уигулыгъэкІэ, уиамал-къулайкІэ ыкІи уигупшысэ-мурадкІэ цІыфхэм — анахъу лэужыкІэхэм уадэгощэныр, уинэфыпс алъыбгъэлэсыныр насыпыгъ. Арэу шымытыгъэмэ, сьдэуштэу гъэшлэным адыгэ лъэпкъым анахъ ыгъэлэплэрэ сэнэхъатэу кІэлэгъэджэныр, адрэ сэнэхъат зэфэшхъафыбэм Іэбэни ащ къахихыныгъа.

Зыфаслорэр Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ филологиемрэ культурэмрэкІэ ифакультет иадыгэ кафедрэ литературэмкІэ идецентэу **Хъуажъ Нурет Хъазрэт ыпхъур** ары. Нурет непэ къызыхъугъэ маф ыкІи илъэпкъ хъалэлэу, зафэу игупшысэ зыфигъэлажэрэр илъэс 30 мэхъу.

Щылэ мазэм и 20-м, 1960-рэ илъэсым Хъуажъ Нурет Шэуджэн районым ит къуаджэу Хъатыгъужыкыуае мэкъумэщышэ-лэжъэкІо унагъом кыхъухъагъ. Нэбгыритф бынэу — кІэлищрэ пшэщытІурэ хъухэу аплугъэх, алэжыгъэх. ГухэкІми, бэмышлэу ышнахыжытІу илъэс 50 хъугъэ къодыехэу дунаим ехыжыгъэх, ау сьдэу пшыин. Нурет янэ-ятэхэм, ежхэм ащ фэдэ амал ялэнэу мыхъугъэми, еджэныр лъэшэу ашолэплагъ. Ащ зэкІэ насыпыр рапхыштыгъ. Нэбгыритфыри зэралэкІэу, хэти шлоигъом тетэу, ар мыпсын-кІэми, рагъэджагъ. Ежъ Нурет ышхъэкІэ илъэси 9-рэ зэреджагъэр ыгу къызыкІыжыкІэ, ышпхъу-ышхэри хэтыжхъу, лъэшэу ыгу ны-тыхэм афэузыжы. Исабыигъом къыщегъэжъагъэу кІэлэгъэагъэ хъумэ Нурет шлоигъуагъ ыкІи ар ыгукІэ къыздырихъаыгъ. Къоджэ гурыт еджаплэм икласий къуыхыштыгъ Адыгэ кІэлэгъэагъэ училищым чІэхъанхэм кІагъэгушлунхэу, ащ къыкІыгъэ пІыкІохэр ячылэ къызэкІохэм. Бэрэ емыгупшысэжъу, тхылъыр зикІасэу, ымышлэрэ пстэур ащ хэзыгъотэрэ пшашъэм училищым клонэу тыриубытагъ. 1975-рэ илъэсым дэгъу дэдэу диплом пІыжыкІэ ар Нурет къыухыгъ ыкІи очнэу Адыгэ къэралыгъо кІэлэгъэагъэ институтым чІэхъажы, филологиемкІэ ифакультет иадыгэ отделение 1979-рэ илъэсым къыухыгъ.

1984 — 1988-рэ илъэсхэм Мыекълэ ублэлэ еджаплэу N 4-м икІэлэгъэагъэ. Илъэс-рэ Іоф ышлагъэу Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо университетым иаспирантурэу Налщык дэтым чІахы, заочнэу щеджагъ ыкІи къыухыгъ. 1988-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу 1992-м нэс Адыгэ шлэныгъэ-ушэтэкІо институтым (АНИИ-м) инаучнэ Іофышлэ шхъаыгъ. 1992-рэ илъэсым къыщыублагъэу Адыгэ университетым адыгэ филологиемкІэ икафедрэ Іоф щешлэ. 1999-рэ илъэсым темэу «**Художественная концепция личности в прозе Аскера Евтыха**» зыфилорэмкІэ кандидат диссертациер къыгъэшпыпкъэжыгъ ыкІи филологие шлэныгъэхэмкІэ кандидат хъугъэ.

2002-рэ илъэсым адыгэ филологием икафедрэ идецентыцІэ къыфагъэшшоагъ. Илъэс 20-м кхехъугъэу Адыгэ къэралыгъо университетым литературэмкІэ щырегъаджэх. Лъэпкъым иныбжыкІэхэм гъэсэныгъэ-шлэныгъэр, цІыфыгъэ Іэдэбыр зэрэхилъхъащым мыпшъыжъэу Іоф дешлэ, ышлэрэм ыгукІэ егъэразэ. Шылэныгъэм хэуцэ къодыерэ кІэлэ ыкІи пшэщытэ купхэм агу ипшыкІэу, пшхъэ еплъытхэу, лъэгъо зафэр ябгъэлэжъуныр, шылэныгъэ гъогум тепщэнхэр гъэшлэгъонба ыкІи хъарзынэба?! Ар Нурет къызэрэдэхъурэм шысэ фэхъух гуцылэ фабэхэу истудентыгъэхэу (джы цІыф чъэпхыгъэхэу) Бэчыжъ Маринэ, Цуамыкыо Марзыет, НэмытІэкыо Аминэт, ахэм анэмыкІыбэми фалохэрэр.

— Сяни, сяти, нэмыкІ горэхэми къысамылоу еджэныр Тхъэм къысхилъхъагъ, — ело Нурет. — КІэлэцІыкІугъор сыгу къэкІыжырэп. Ренэу, зэпыуи гъэлсэфыгъуи симылэу, тхылъыр, урокхэр, еджэн зэпымычыжыыр ары сызыхэтыгъэр. КІэлэгъэагъэ училищым сызыгъахъэми сыхэгъэнагъэу седжагъ, институтыри ащ пысидзэжы, сыгукІэ сшлоигъуагъэу, тхылъ сымыджыгъэу, сымыуцІугъэу къэнагъэп. Зэрэдунаеу исшлыкІымэ сшлоигъуагъэу, сызгъэгумэкІырэ упчІабэу сызылыгыгъэхэм — цІыфыр сыда мы чІым къызыкІы-техъорэр? Дунаишхор тыдэ къыщегъэра ыкІи шиухыра? Тхъэ шыла? Лъэпкъыр цызыгъалэрэр е зыгъэкІодырэр сыда? Хъурэр е мыхъурэр; дэгъур ыкІи дэир къыздикІырэр? — зыфэплотт упчІабэм гупсэф къысатыштыгъэп. Джэуапыр тхылъхэм ахэгъотэн зэрэсплэкІыштыр сшлагъэу, еджэныр — сижыкыжъагъ, сызэрэщытэу сшхъэкІэ ащ зыкышцызгъотыштыгъ. КъысэшлэкІыгъэ пстэур тхылъхэмкІэ къызфызэлусхыжыштыгъ, ау тхылъыр ныбджэгъу-мыхъожъ зысфэхъум, шылэныгъэ шыпкыэм макІэу кІэрычыгъэ сызэрэхъугъэр зэхэсшлагъ. Гупсэфыгъо зыгъотыгъэр анахъэу, сэр-сэрэу сигупшысэ самэхэм джэуапыр чІыплэрэ къафэзгъотыхэ зэхъур ары. Шылэныгъэри псэу чъэщтыгъ, сэри сигупшыси, сиякылы, сиамали пкыы агъотыгъ, — Нурет игушылэ сыкІэдэулыкІызэ, сшлогъэшлэгъонэу ыкІи сигуапэу къылуатэрэр, цІыф гъашлэ пэпчъ хышъэ мытхыгъэм сэри фэзгъэагъ. Янэ-ятэхэм «уеджэмэ цІыфы ухъушт» къызэрэралоштыгъэр шыпкыэу къызэрэчІэкІыгъэр сегопагъ.

Хъуажъ Нурет — шлэны-

гъэлэжъ, апшъэрэ еджэплэшхом икІэлэгъэагъ, литературовед, психолог гъэшлэгъон тегъэлсыхъагъ. Пшъэрылпышхо зилэ цІыф: наукем егугъоу илахъ зэрэхилъхъэрэм готэу, ригъэджэрэ ныбжыкІэхэр гъэсэныгъэ-шлэныгъэм фищэнхэр ыкІи цІыфышлэ хъунхэр, псэукІэ амалхэм афилпунхэр фызэшлокІы. Ар бзылфыгъэм кхехылыгъэ-кІырэп, лэужыкІэхэр зылыщэнхэ амал зэрилэм, мафэ къэс ахэм зэрэхэтым гушлуагъуи, кІуачІи, лытэныгъи хегъуатэ. Нурет инэплъэгъу къыуытырэри, гукІэ зылылэсырэри бэдэд — анахъэу ыналэ зытетыр, зыкІи зэмызэщырэ иегъэджэн Іофшлэн, истудентхэр арых. Исыхъатхэр ыуххэмэ унэм чъэжырэмэ ащыщэп, ныбжыкІэ пэпчъ ыгукІэ зыфэдэ цІыфыр ышлэу, ащ шлоу, дахэу, дэгъоу фишлэщтым, шылэныгъэм зэрэфигъэчэфыштым, игугъэ лыкІон-лыыкІэхъан амал-кІуачІэ зэрэхилъхъащым кІэлэгъэагъэр сыдигъуи зэлыаыгъ. Ащ фэдэ шылэ-кІэ гъэпсыкІэ-нэшэнэ уцугъэхэу Нурет зэрыгуагъэхэу ыгъэфедэхэрэм яхъатыркІэ ригъаджэхэрэми ахегъахъо, зыкъарегъэгъоты. ЦІыфыгъэ гъогум сыдкІи удэх зэрэмыхъуштыр ежъ Нурет иунэгъокІоцІ, ны-тыхэм къышыхалъхъагъ. Ар дэх имылэу ыгъэцакІэу бзылфыгъэ-егъэагъэагъэр игъогу рэкІо.

Ежъ зэрилоу, «цІыф пэпчъ ыгукІэ ыштэу, ыгъатхъэу Іоф (сэнэхъат) горэм къыфэхъу. Ар къызыгурылоу ыкІи ишыпкыэу улэурэр насыпышлэ мэхъу». НыбжыкІэ плуныгъэр, ныбжыкІэ гъэсэныгъэр егъэшлэрэ Іофыгъо ин куоу къэнэжыкы. Мы лъэныкыохэр гъэлэшыгъэнхэр, шлуагъэ къыхъэу шлэныгъэр лэжыгъэныр ары Хъуажъ Нурет гухэлэ инэу зыфиллэжырэры ыкІи гъэшлэ мурадэу илэр. НыбжыкІэ дунаир, ныбжыкІэ гупшысэр, ныбжыкІэ шыкІэ-гъэпсыкІэр ыгукІэ икІасэу ыкІи ыштэу, сыдигъуи ныбжыкІэхэм ежыры ащизэу, агурылоу, ягушлуагъуи, ягумэкІи ришлыкІэу, фэльэкІырэмкІэ Іэпылэгъу афэхъоу, шылакІэм фигъэчэфхэу, кІигъэгушлэхэу, «шылэныгъэ ошъуапщэхэр» зэлуагъэкІотышшоу зэрэригъэсэштхэм ишыпкыэу Іоф дешлэ. Арба цІыф гъэсагъэм, акылышлом, дэгъум ихабэр!

Ныбджэгъуныгъэр, къэрары, намысыр, шэлагъэр — цІыф пэпчъ къэзыухъумэрэ шэнышлэхэу зэрэщытхэр агуригъалозэ,

плэужыкІэхэр шлуи феплх, шылэныгъэм фегъэблх, дэхэгъэ иным ыкІи цІыфыгъэм кІегъэхъопсых. Арышъ, Хъуажъ Нурет шлэныгъэлэжъ-кІэлэгъэагъэ къодыеп, ар психолог ин, гупшысакІу, къыдэхъурэри бэ. Литературэм ибаигъэ гъэшлэгъоныгъэ шысэкІэ афырилотыкІы-зэ, ныбжыкІэхэм тхэкІэ-гупшысэкІэ амалыр ахелъхъэ, ашлагъэм кІигъэгушлэхэу мэхъанэ зилэ творческэ зэнэкъокъухэм, гушылэм пае, къэлэ администрაციемрэ Адыгэ тхакІохэм я Союзрэ зэдызэхъащэрэ литературэ Іофтхъабзэу «Созвездие» зыфилоу адыгэхэри урысхэри зэфэдэу зыхэлажэхэрэм хегъахъэх, литератор ныбжыкІэхэм ятхыгъэхэр зьдэт тхылъхэр ыкІи ежхэм ятхылъхэр къыдэкІынхэмкІэ Нурет ахэм ыналэ атырегъэты.

Тхылъхэм язэгъэзэфэн-зэхэгъэуцон — редакторыгъор ыпшъэ ефэ, зифэшъуашэу къэзылэжыгъэхэм ятхылъхэми къадэхъэрэ гушылапэхэр зиер — Хъуажъ Нурет ары.

Мы ауужырэ илъэс 13 — 14-м хэпшыкІэу тхэкІо ныбжыкІэхэм нахъ гъунэ алыафы зэрэхъугъэм ишыхъатых усэ ыкІи прозе сборникхэу — «На острие секундной стрелки» (2004), «Музы в храме наук» (2010), «Сурэт ныкышлэ» (2010) зыфилохэу редактор-зэхэгъэуцукІоу Нурет зилэхэр. Ащ ихъатыркІэ, ежъ редакторэу, художественнэ литературнэ-журналэу «Нэплэгъу» зыцІэр 2007-рэ илъэсым къыщыублагъэу, 2009-м нэс, ежъ студентхэм акІуачІэкІэ къыдэ-кІыгъ. ЕтІанэ къэуцугъ, мылкъу имыкІуым елхыгъэу. Илъэсиц тешлагъэу, 2013-м къыщыублагъэу, 2014-рэ илъэсыми, имэхъанэкІи, хэлэжхэн фитыныгъэ зилэхэмкІи нахъ зиушъомбгъугъэу, джы ар «Ныбджэгъу» ыцІэу къыдэкІы. Сыдигъуи анахъ ныбжыкІэ чанэу, сэнэушыгъэ зыхэлъэу журналым икыдэкІын хэлажыэрэр Сихъу СултІан, ар джы «Ныбджэгъум» редакторэу ил, редактор шхъалэр Хъуажъ Нурет.

Шлэныгъэ лъэныкыо зэфэшхъафмэ затыригуащэу Нурет Іоф зэришлэрэм ишыс хэкужыым къэзыгъэзэжыгъэ тарихлэжъэу Бэрэджэ Нихъад (Убых) итхылъэу тыркубзэкІэ тхыгъэр, шлэныгъэлэжъэу Гъубжъэкыо Марат игъусэу урысыбзэм зэрэрагъэкІугъэр. «Изгнание черкесов» ащ зэреджагъэхэр.

Истудентхэм ащыщхэм ятхылъхэу къыдэкІыгъэхэм пэублэ гушылэр афэзышыгъэр Хъуажъ Нурет. Ахэр ЛыпцІэкыо Ларисэ иусэ тхылъ цІыкІоу «Мэзэгурис», Сихъу СултІан ипрозе тхыгъэу «Ашыкыым иджэгъу» зыфилохэрэр арых. Джащ фэдэу, Адыгэ Республикэм гъэсэнныгъэмрэ шлэныгъэмрэкІэ и Министерствэ игъоу зэрилэгъугъэу, студентхэм ыкІи егъэагъэагъэм апае Іэпылэгъу тхылъхэм ягъэхъазырын-зэхэгъэуцон гъусэхэр илэхэу Нурет хэлажъэ. Адыгэ литературэм итарихъ изэгъэшлэн фэгъэхыгъ 2005-рэ илъэсым «Адыгэ литературэм рашыллэгъэ ушэтынхэр» (егъэджэн Іэпылэгъу) зыфилоу тхылъитІу хъоу къыдэ-кІыгъэр. «Хъаткыо Ахъмэд: ытхыгъэхэмрэ, критикэмрэ» (2010) зэхэгъэгуагъэхэм Нурет ащыщ. 2015-рэ илъэсыкІэм къыдэкІышт Хъуажъ Нурет зиредатор учебникэу «Литера-

турэр я 11-рэ классым пай» зыфилорэр. Мы зэкІэм шлэныгъэлэжъ-кІэлэгъэагъэм илофшлакІэ, ичаныгъэ-хъупхъагъэ, шлэныгъэ-къулаишхо зэрэлэкІэлыр къаушыхъаты.

Зы гъэзет тхыгъэм цІыфым шлоу ылэжыгъэр зэкІэ къыщы-Іотэгъошлэп, ауми джыри анахъ къыхэзгъэщынэу сызыфаер, литературэ-критическэ тхыгъэ хъалэмэтыбэ Нурет зэрилэр ары. Адыгэ тхэкІо цІэрылоу Еутых Аскэр, лъэпкъым икІэсэ уса-кІоу, тхакІоу Къуекыо Налбый, бзылфыгъэ усэ-кІоу гъэшлэгъонхэу Хъунэго Саидэ, Емыж Мулиэт, сурэтышл-архитекторэу, уса-кІоу Бырсыр Абдулахъ, Іэ-кІыбым къыкІыжыгъэ уса-кІоу Енэмыкыо Моулид ятворчествэ къыралотыкІэу, къызэхъафэу ахэр гъэпсыгъэх. Мыщ фэдэ тхыгъэ байхэр Къэбэртаем къыщыдэкІырэ литературнэ-художественнэ журналэу «Псыне» зыфилорэм, Адыгеим къыщы-дэкІырэ шлэныгъэ журналэу «Псаль», литературнэ-художественнэ журналэу «Зэкыошныгъ», гъэзетэу «Адыгэ макъэм» къащыхиутыгъэх.

Къуекыо Налбый изэхэубытэгъэ тхыгъэхэу къыдэкІыгъэхэм ащыщэу я 5 — 6-рэ томхэр, усэхэм ыкІи прозэм яхыла-гъэхэм ягушылапэ адыгабзэкІэ зыгъэхъазырыгъэр Нурет. Уса-кІоу Бештэкыо Хъэбас итхылъэу «Чыгъэ закъу» игушылапэу «Псэ-кІэ зэлъэгъуазэх» зыфилорэр зиер Нурет. Хъуажъ Нурет Іофшлэным, гупшысэн-тхэ-ным, егъэджэн-гъэсэнным гухэхъо ин хегъуатэ. Къэрэщайм, Щэрджэсым, Адыгеим Дунэе шлэныгъэ конференциехэу ащы-кІуагъэхэм литературэмкІэ игъэ-кІотыгъэу гушылэхэр къащышы-гъэх, илофшлагъи къыдагъэкІыгъэ сборникхэм адэт. Адыгеим щы-кІорэ творческэ Іофтхъабзэхэм, тхылъ лъэтэгъэуцохэм сыдигъуи бзылфыгъэр ахэлажъэ, гупшысэ гъэшлэгъонхэр къащыралотыкІыкы, лъэпкъ шлэныгъэм хахъо фешы.

Хъуажъ Нурет нэхъой дахэ хэлъ, шлэныгъабэрэ гукІэгъу инрэ хэгощагъ. ЫгукІэ къыпэблэгъэ дэдэу ылъытэрэ зэлъашлэрэ шлэныгъэлэжышхоу Унэрэкыо Рае ицІыфышлугъэ къылылэ-сыгъэу, зэхышлагъэу зэрэщытэ, шысашлоу ар зэрилэр, илэплэ уса-кІоу Къуекыо Налбый итворчествэ ыкІи ежъ ышхъэкІэ иныбжыкІэгъум нэлуасэ зэрэфэхъугъэр, ыгукІэ пэблагъэ хъугъэу пишын зэрэщымылэр, игъо-гупэ сыдигъуи цІыф дэгъухэр, гъэшлэгъонхэр къызэрэщыфэзы-хэрэр насыпыгъэу зыфелъэгъужы. Зэмызэщыштыр истудентхэр арэу зэрэщытыри Нурет кыло: «ныбжыкІэхэр — си-щылэныгъэу сэлъытэ, ахэр сэ сщыщых». Афэгукъабз, афэзаф, сыдигъуи шъорышыгъэ хэмылъэу ахэм афэгумэкІы. Шхъасын-чъэу инэфыпс илъэпкъ хегуащэ, ащ егъатхъэ, егъэразэ.

Нурет имэфэкІ дахэ, итворческэ Іофшлагъэ илъэс 30 зэрэхъурэр тІэкІу нэмылэми къышъулызгъэлэсыгъэмэ, гъэзет-еджэхэр, сигуапэ. Ежъ Нурет сыгу къызделэу, пстэуи тІэкІэ къызыхъугъэ мэфэкІымкІэ сыфэгушлэу, псауныгъэ пытэкІэ, мамырныгъэкІэ, тхъагъокІэ, творческэ гъэхъагъэхэмкІэ, шхъэкІэф-лэпытэныгъэ инрэкІэ сыфэлъало.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтым итыр: **Хъуажъ Нурет.**

Журналист Иофхэм ауж титэу Теуцожь районимкIэ Пшыкxуйхьаблэ бэмышIэу тежыгъагъ. Пэнэжыкxуае тыдэкIыгъэу кxуытырэу Колосым тынэмысызэ тлэгъугъэр дгъэшIагъо икxугъ. ТисэмэгубгъукIэ щылэ хьасэшхоу кызыщытшIэжыным сыд фэдэ лэжыгъэ шашIагъэми былымхэм агъэ-кIодыщтыгъэр, тыгу зыгъэузыщтыгъэр, гъэзетым кыидгъэхьагъэми, пащэхэм хэкIыпIэ кыызфамыгъотыщтыгъэр дахэ, джы кxэшIыхьагъ.

ЗыIорэр арэп, зышIэрэр ары нахь

Тыкxэуцу, зытэплыхьэ — тыдэкIи кIым-сым. Цыфи, былым шхьэрыкIуи щылэп. Пхэ пчэгъухэм гъучыч пэнэ сатырищэу ялулыгъэхэмкIэ зэкIэупкIэжыгъэу кxэшIыхьэгъэ бжыхьасэр дэхэ дэд. ЕтIани кxэшIыхьагъэр IэмэкIэ-лэмакIэу щытэп — ыгъунэ нэплэгъум кыридзэрэп.

Хэт шьуIуа ильэс пчъагъэм афэмыгъэцэкIагъэр зыпшэ ифагъэр? Тыздежыагъэр щытэгъэзышэ, а упчIэм иджэуап эдгъэшIэнэу Нэчэрэзые дэт тучаным тычIэхьэ. Ащ тес тинэлосэшхоу, нэгущоу кытпэгъокIыгъэ Бэрэтэрэ Теуцожь тиупчIэ джэуап кыритыжыгъ: «Ар Пшыкxуйхьаблэ щыщ бзылфыгъэу Тхьаркxоxь Фатим. Фермер бэлахь. Чыгури елэжы, шкIэхужьхэри егъэпцэрых, ещэх. ИпщыпIи джа укыи-зэбгъукIогъэ бжыхьасэм пэчыжэп». Ахэр кытелошэ, джыбэ телефонимкIэ фытеошэ, кытпэплээнэу релю.

Къэтэгъэзэжышэ, блокым хэшIыкIыгъэ кxакъырышхоу гъогум пэудзыгъэу шьофым итым тылохьэ, имашинэ зытхьакIыштыгъэ бзылфыгъэр кытпэгъокIы, унэм тырещэ. Нэлуасэ тызфэхьугъэ Тхьар-

кxоxь Фатимэ бзылфыгъэ Iэпс-лэпс, нэутх, нэгущо дах. Iофэу зыпылтым хэшIыкIышхо фырилэу тиупчIэхэм яджэуапхэр кxаретыжыых, щыIэныгъэ гъогоу кыикIугъэми кIэкIэу нэлуасэ тыфешы.

Тхьаркxоxь Фатимэ Мыекxопэ кIэлэгъэджэ институтым филологиемкIэ ифакультет кыухыгъ. Дэу зэхэзыхьхэрэр зыщалыгъхэрэ еджэпIэ-интернатим ильэситIо Iоф щышIагъ. Ащ ыуж, 1992-рэ ильэсхэм, чылэм кыгъгъэзэжыгъ. Ишхьэгъусэ сэкъатныгъэ илэ хъуи ильэс 17-рэ ыналэ тетыгъ. Игуащи ильэс 13 ылыгъыжыгъ. Ауми, уахътэ кыи-хигъэкIызэ, илгъэсикхэ Пэнэжыкxуае тучантесэу Iоф щышIагъ.

Корр.: Адэ ащ фэдиз бэлахьым ухэтызэ Чыгулэжыным и уныхьаным сыдэуштыгъэ хьугъа?

Т. Ф.: Унагъор пIыгъыным мылкъу зерищыкIагъэр пстэу-ми ашIэ, ау ар зымы кыуи-тыщтэп. Сигуащэ, сянэ-ссятхэм ячIыгу Iахьхэм ахэзгъэхьагъэ зичIыгу Iахьхэр зыщэжыштыгъэхэм кxашысщэфыжыхьэзэ. Арышэ, чIыгу гек-

таришэ сIлэу, апэрэ фермерэу районим Iоф щызышIэнэу езыгъэжыагъэхэм сачыщ. СикIалэу Андзор хэгъэгу IоцI IофхэмкIэ министерствэм иакадемиеу Брянскэ дэтыр кxезгъэухыгъ, мы лээхьаным джыри ащ Iоф щешIэ, полицием истаршэ лейтенант.

Корр.: Мы бжыхьасэр кxэпшIыхьаным кыиз-хэкIыгъэр, колхозхэри, совхозхэри зыщIэхэм афэмышIагъэр зэрэ-пфэукIочыгъэр кыта-Iоба.

Т. Ф.: Чылагъохэм чэмахьо ялэжып, агъотырэп. Былымхэр шхьэарытIупщых. Бэрэ тятлэгъ, тяубзагъ «кыитешыумы-гъахьэх» тIозэ, ау зи кыикIыгъэп. Ильэс пчъагъэ хьугъэу лэжыгъэ кытагъэхьыжырэп, тшIуагъэкIоды. Арыти, сикIалэ зигъэпсэфынэу кыизэкIом, сшыпхьухэм якIалэхэри, яныб-джэгъу цыкIухэри зэхэхьэх, гектар 60 хьурэ хьасэшхор хьурэябзэу кxашыхьагъ. Сэри ящыкIэгъэ Iэмэ-псымэхэр зэкIэ кxафэсщэфыгъагъэх. Пчэгъу минитIум ехъу ыштагъ, гъучыч километри 9 фэдиз зыкIыхьагъэр сатырищэу зэтетэу пчэгъухэм арылIыгъ. Тэ тIуачIэу хэхьагъэр хэмытэу, сомэ мини 100-м ехъу пэлухьагъ.

Ащ нэмыкIэу джыри чыпIитIу гектар 25-рэ ыкIи 15-рэ хьухэу ащысиI. Ахэр Ермэлхьаблэ кыикIыгъэ инвесторхэм бэджэндэу ястыгъэу ясгъэлэжы, лэжыгъэу сищыкIагъэр кxалысэхы. Сигухэлъхэм кыдалытэ ахэри гъучыч панэкIэ кxязгъэшIыханхэш, сэр-сэрэу сылэжыхьэу езгъэжэнэу.

Корр.: Олахьэ убэлахьым, Фатим! Сы-

оплтышэ, ащ фэдиз пфэукIочыным кыизышIогъэшIыгъуай. Хьулфыгъабэмэ афызэшIомыхыгъэ Iофыр пфэукIочыгъ, джыри хэбгъэхьон уимурад. Уибжыхьаси дахэ, хэта чыгуэр зэбгъэжыагъэр, чылапхьэр хэзэбгъэлы-хьагъэр? ЧыгъэшIухэри аIэкIобгъэхьагъа?

Т. Ф.: Чыгуэр инвесторхэм агъэхьазыри, бжыхьасэри сфы-халхьажыгъ. Лэжыгъэшхо кxэзытырэ коц лэпкышIоу «Татьяна» зыфиIорэм ичылапхьэ станицэу Келермескэм синэлуасэу дэхэм кxалысхыгъ. Лэбапэ нитроаммофос тонних кыисши, чылапхьэр халхьэ зэхьом, гектар пэпчэ чыгъэшIу килограмми 100 дыхьазгъэлыхьагъ. Джары тибжыхьасэ итеплэ зыкIэдахэр. Джыри гъатхэм тIогъогогъо аммиачнэ селитрэ килограмм 250-рэ гектар пэпчэ хэтлэ-хьашт.

Корр.: Сыодэлушэ, агрономым фэдэу чылапхьэ-хэр, чыгъэшIухэр зыфэдэхэр кxэоIох. Былым-хэри пIыгъэхэу алуагъ. Сыд фэдэа ахэр, тыдэ кыишчыгъэа, тхьапша зэрэхьухэрэр?

Т. Ф.: Былым пIашьэу шхьэ 50 сIагъ (ахэр зыщылыгъырэ кxакъырэу джыри амыухьагъэм тычIышIагъэу кытфелуатэ Фатимэ). Ахэр шкIэ цыкIухэу, мазэ нахь амыныбжыу сщэ-фыгъагъэх.

Корр.: Ащ фэдызэр чыла-гъохэр кxэпкIухьэхэзэ сыдэуштыгъэ кxахэп-щыгъа?

Т. Ф.: Хьау, ахэр зыщэхэрэ ИнтернетымкIэ кxэзгыоты-хи, шхьэ пэпчэ сомэ мини 8-кIэ сязэгъи, Вологодскэ хэкум кырызгъэщыгъагъэх. Дэгъоу сыгыгъэх, апэ щэ езгъашьо-щыгъэх, сягугъугъ, кыни атес-лэгъуагъ. Ауми, сызэрэлэжыа-гъэм сыкIэгущыжы. Ильэсырэ мээпIлырэ сыгыгыхи, шхьэ 50-м щыщэу быгъуи 10-рэ тэни 7-рэ кxэзгъанэхи, адрэхэр сщэ-гъахэх, шхьэ пэпчэ лы кило-грамми 150-рэ кxарыкIызэ. Кxэнэгъэ быгъухэр сщэжы-

щтых. Ау танэхэр сыгыштытх. ТIу лфэгъахэ, адрэхэри бэрэ пэлыжыштытхэп. Чэмхэр зэрэщырэ аппарат сщэфыштытх. Къуаери, щэри зыщэфыштытх хьои. Былым Iуси сыщыкIэ-щтэп. Тыгъэгъазэу гъэрэкIо кxэсхьыжыгъэм макухэу кыи-кIэкуагъэр сIл. Коцыр Iуахы-жы зэхьом изгъахьэхэи орзэ тIок 1000 язгъэшIи, кырыз-гъэщыжыгъ. Мэкъури сфи-кьуштытх.

Корр.: Адэ мы кxазхэр тыдэ кыикIыгъэа? Сыда ахэм афыуны-сапыр?

Т. Ф.: ГъэрэкIо кxазщыр 400 сщэфыгъагъэ. Ахэм ащыщэу 250-р дэгъоу гъэпцэрыгъэхэу, зэрэпсаухэу стыгъэх. ЗэкIэ дэгъоу зэшIокIыгъэ. Джы кxэнэгъи 150-м кIэцIынэу зыра-гъажьэкIэ, шхьэ пэпчэ кIэнкIи 10 — 12 кытыштытх. КIэнкIэ 1500-м кыщыкIэщтэп кxахьы-жыштытх. Сиунэ инкубатор изгъэуцоньшэ, кырызгъэщыштытх. ГъэрэкIо зы кxазщырыр сомэ 180-кIэ сщэфыгъагъэ. Сэри кxэзгъэнэщт, фаехэм ясщэщт, кxазхьунми зезгъэушъомб-гъуштытх.

Тхьаркxоxь Фатимэ фэдэ-хэр санкции горэми ыгъаштэ-хэрэп, ыгъэохьухэрэп, тигушы-лэгъу ахэм ягугъуи кыишыгъэп. Ежэ иакъылкIэ, иамалкIэ, изэшIокIыкIэ мэлсэу, мэлэжэ, ышIэрэм, кыдэхьурэм акIэгущы-шIуэзэ Iоф ешIэ.

Джыри игухэлъхэм кыда-лпытэ ичыгухэр зэкIэ ежэ ылэ-жыу ригъэжэнэу. Ащ фэшI трактори, культиватори, нэ-мыкIхэри зэригъэгъотыгъэхэу чылэм дэтых, ахэми ахигъэ-хьощт. Итанэхэр шIуцIэ-кxо-лэн чэм лэпкxэхэм афэдэх. Ахэр тэ тичыпIэ кxекIурэ чэм лэпкxышIухэу, щабэ кxэ-зытыхэрэмкIэ зэблихьуштытх. Икxакъыри нахь зэтыригъэ-псыхьажыштытх, кxэзхьунми зы-ригъэушъомбгъуштытх. Непэрэ ма-фэмкIэ Фатимэ игъусэу дэ-лажырэр зы нэбгыр. Ежэ учуи тIыси имыIэу зигугъу кxэтшы-гъэ IофшIэнхэр егъэцакIэх, зы-щыщыкIагъэм ыпкIэ аритызэ кыиздырегъалэх. ТапэкIэ Iоф зэригъашIэхэрэми ахигъэхьощт. Тэри тыгу кыиддэлэу мы бзы-лфыгъэ гъэшIэгъоным тыфэ-лэао игухэлъхэр зэкIэ кыи-дэхьунхэу.

НЭХЭЕ Рэмзан.

РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

ИзапIэм иIофышIэхэм тафэраз

Заом ыпэкIи ыужыкIи кxуаджэу Джэджэхьаблэ сымэдджэщ дэтыгъ, ау щыIэныгъэм зэхьокIыны-гъэу хэхьухьагъэхэм япхыгъэу ар врачэбнэ амбула-торие ашIыжыгъ. ТызэрэщагъэгъозагъэмкIэ, Джэджэхьаблэ Советым псэупIэу епхыгъэхэм нэбгырэ пчъагъэу адэсыр зэрэмакIэм кыыхэкIэу сымэдджэщыр дахыжыгъ.

Джэджэхьаблэ сымэдджэщыр дэтыжэп нахь мышIэми, врачэбнэ амбулаторие кыдэнагъ, IэпыIэгъу псынIкIэм Iоф ешIэ. IэпыIэгъу зыщыкIагъэхэм алы-Iэсынхэ, яшIуагъэ арагъэкIын алыэкIы. Ащ щылажэхэу Теу-цожь Светэ, Нэхэу Асыет, Шэ-хэлI Сарэ агу етыгъэу, ча-нэу ялофшIэн агъэцакIэ.

Хьанэхьукъо Замирэт вра-чэу Джэджэхьаблэ амбулато-рием Iоф щешIэ. Бзылфыгъэ ныбжыкIэм илэпIэсэныгъэ ишыхьат кxеолIэрэ сымаджэ-хэр зэрэфэразэхэр.

Цыфым анахь лъапIэу иIэр ипсауныгъ ары. Ар кxэухьу-мэгъэным кxэралыгъор фэлорышIэ. «Адыгэ макъэр» кыи-

зэрэсфэхьэу ащ Iоф щызы-шIэрэ ЖакIэмыкxо Аминэт Iэ-зэгъу уцхэм яхьыпIагъэу кыи-тхыхэрэм сшIогъэшIэгъонэу сяджэ.

Джэджэхьаблэ дэт амбула-торием бэрэ сеуалIэ. Ащ Iоф щызышIэхэрэм япшэрылхэр дэгъоу зэрагъэцакIэхэрэр си-нэрылэгъу, ау кxахэзгъэщы сшIоигъор Лъащэкxо Зой ары. ЛэжэпкIэ ныкxом телытагъэу Iоф ышIэнэу щыт нахь мышIэми, иIофшIэгъу уахътэ ыухыгъэу бэрэ сымэдджэщым щыплээгъун плээкIыштытх. IэпыIэгъу зыщыкIа-гъэу кxекIуалэхэрэм ямыIазэу, ишIуагъэ арымэгъэкIэу чIэкIы-жырэп.

Хьут Якъуб. IофшIэным иветеран. Джэджэхьабл.

Диск нэпцIхэр агъэкIодыгъэх

Урысые Федерацием хэгъэгу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ икxутамэу кxалэу Мыекxуапэ шы-Iэм иотделэу мыхьо-мышIэхэр зезыхьагъэхэм ямы-сагъэ кыызэрагъэшшыпкxэжырэ пкxыгъохэр зыгъэкIодыжыхьхэрэ комиссием бэмышIэу DVD мини 3 кxэлэ хэкIыитэкъупIэм щигъэкIодыгъ.

Ахэр зэкIэ Мыекxуапэ ищэ-пIэ инхэм ащыщ икIыгъэ бжы-хьэм кычIахыгъагъэх. Экс-пертхэм кыызэрагъэшшыпкxа-гъэмкIэ, DVD-хэр хабзэм е фытыныгъэ зилэ IофшIапIэ горэм кыдыгъэкIыгъэхэу щыты-гъэхэп, ахэр ахьщэ рашынэу диск нэкIхэм ежэ-ежырэу аты-ратхэагъэхэу кычIэкIыгъ.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипресс-кxулыкxу макъэ кыызэригъэлугъэмкIэ, предпри-нимателэу зитучан DVD-хэр

кычIахыгъэм ахэм апылтын фэе тхылхэр иIагъэхэп ыкIи уплэкIуакохэм кxаригъэлэ-гъунхэ ылээкIыгъэп. Ежэ аудио-ыкIи видеодискхэм ятеплэкIи гуацф уагъэшIынэу щытыгъэх. ГъэбылгыгъэкIэ тыратхэгъэ дискхэр итучан зэрэчарига-щэщыгъэхэм фэшI предпри-нимателым тазыр тыралхьагъ, ащ ахьщэшо ытынэу щыт. Диск нэпцIхэр зэкIэ, хьыкумым уна-шьоу ышIыгъэм тетэу, агъэ-кIодыгъэх.

(Тикорр.).

Сурэтышым Изекіо Гьогухэр

Дюзджэ къалэ нэр плэпехы

(Къызыкълэыкюрэр
щылэ мазэм и 16-м
къыдэкылгэа номерым ит).

Апэрэ лъэгугъом зэхыщырэу, адыгэ къуаджэхэм апэблагъэу унэхэм ятеплэклы, яшагугъэпсыклэкли кыпщэхуэхэми, зэтэкых. Абхъазэу Кавказым щылэр гум къагъэклым, ахэми атеклых, унэхэм мымаклэу хуараехэр ахэтых, абхъазхэм «апхъярцэ» зыфалорэр гум къелъадэ. Ауэ, чылэ дэхэ дэдэм тыкыдэлъадагъ, чыгышхоу зыкли сымылъэгугъэхэм унэхэр нахыбэрэмклэ къахэщыхэрэп. Шагу дэхэшоу тыкыдэлъадагъом нахэ хэлэтыкыгъэу илэм унэ хуэрэбзэ тет, клэсэн заклэу, ари згъэшлагъо икыгъ, къазшыруцым ехыщырэу уц шъэбэ дахэр диз, зэрапхыгъэр гуащэрэп. Сигъэсэхэм унэ дахэм зэнклэбзэу сырацагъ. Бысымри гушопсэу къыспэгъокыгъ, ар убых бзылфыгъэ сурэтышым ишхыгъэу. Лы пэкыхыашоу пэклэ шуцлэм къызуиупхыотыгъ семейжэгъахэу адыгабзэклэ:

— Къеблагъ тыхыаклэ!

Сэри сигонэшхо хугъэ. Эджла Сояджи ыш мэхчы:

— Сэ сыадыг, адыгабзэр сшлэрэп, абазэм ешлэ, — къысфызэредзэклы ыш игушылэхэр Эджла.

Іанэр хъазырэу къытэжэти, тыпагъэтысхыагъ. Щыпс-паст, дэжые чэтщыпс, джэнчыпс, щыу — гум ихын заклэу, мэлэшурер пихэу Іанэшыгъ.

— Шарап, шарап, — къепчыи абхъаз бысымым, абхъаз санэ зэрэп апч пшэа кыхыэр къытлатэзэ.

— Абхъазмэ санэ плыжыыр яклас, — сэлэ, бысымым гуапэ щызгъэхыу.

Эджла ышырэ ишхыгъэусэрэ Стамбул зырагъэхыжыгъ.

Абхъаз бысымыми, ишхыгъэу, адыгэпху Эджлами залуэпцыгъ, сэри сырагъэблагъагъэми зысэжагъ, ежхэр къэшъуагъэх ыгъатхэхэу лъэпэрышхыкълэ. Ащ ыуж бысымгуащэм унэ дахэм иятлонэрэ къат сыдищэягъ. Ар исурэтшыпл. Семейжэгъахэу Іэлэлэс-ныгъэ ин зыхэлэ Іэшлэгъэ дахэхэу зэмилэужыгъуашхыкълэ гъэлапгъэрэ къысигъэлъэгугъэх. Зэгъафэгъэхэу унэхом из. Нахыбэр Кавказым ехылапгъ.

Сыулэгугъэти зырысагъэгъэ-кыгъ, ахышамым сыкызыушыжым шухъафтын къысфашлэ, Шагуджхыаблэ сыкыдэжыгъ. Нэбгыришми тызэфэразэу тызэбгырыкыжыи, бысым хыалэхэр ягъогу техыажыгъэх.

Эрхъан Хыалман имузей

Шагуджхыаблэу сыздэзэгъагъэм сурэтшыныр щыпысыдзэжыгъ, зэпысымыгъэу Іоф сэшлэ. Къыпэгъунэгъу адыгэ чылэхэми сацэ, тырку къуаджэхэу апэлусхэми садэхэ, садэклы. Гъэшлэгъон дэдэх, клэ-

лэ къопцлэ цыкылбэ къадэчыи яшагухэм, яунэхэри, яшагухэри адыгэхэм яехэм атеклых. Тыркухэр чэфылэх, урагъэблагъэн-уахыкълэныр яклас. Тыдырэгъуки дахэ, гъэшлэгъон закл, зэщыгъо къуапэ щылэп, усурэтышлэ узлэпыщэн чыплэ закл. Хыаклэмзыехэу сибисымынхэу щытыгъэхэм нахыбэрэ сахэхэ, ащ къэс музей кыхыашхом сылохэ. Унэ кыхыашхор ныкыгъэцэкълэжыш мээщы, зэгорэм хъазыр зэрэхуштым щыгугъэу. Гъэцэкълэжыи Іофхэр зыпшэ изылъхыажыгъэхэр Эрхъан Хыалман. Мыр Хыаклэмзые щыпхыорэлъф, янэ икыуадж, еж Стамбул щэпсэу. Сурэтыш Іэпэлэс, гъучлычым исурэтхэр хелонтыкыкы, ащ фэдэ сурэтшыклэ щыл. Адыгэхэм бэшлэгъэ дэдэба гъучлыр афытэ-нэу алэ къызырагъэхыгъэр? Иж-ижыкълэ яклэсагъ, гъучлыр ящылэныгъэ щыц хунымыклэ алъэкл къагъэнагъэп. Гъэшлэгъонэу Эрхъан зехищыхыгъэ гъучлычым сурэт хыалэматхэр къахэлпых, пасэм адыгэ бзылфыгъэхэм дышлэ Іуданэр зэрэрацщыгъэм фэдэу гъучл Іуданэр Эрхъан зэрэцэ, гум кынэжырэ сурэтхэр ахихыкълэхэу. Гугъатхэ зыхэбгъотэрэ сурэтхэм язэщыгуау.

— Адыгэ оредыжхэм уядэу пшлэигоба, — зэрихабзэу къегъэжы Жъажыи Ілмаз.

— Сиклэ дэдэх, сызымызэщырэ сикыкыгъом къышыублагъ.

— Ащыгъум уздэсщэшт, сисхыгъэу сиуагъ, абзэу чылэм тыщызэрэгуи оредыло куп илэс къэс. Абазэхэри къытхэтых, ахэми абазыбзэклы адыгабзэкли оред къало, — къегъэжы Жъажыи.

— Тхэ зэтагъэр оредылохэр арых, — къэсэмэркъэу Гъуклэл Рэмзи.

Абхъаз чылэхэм джыри машинэ дэхэшоу Жъажыи зэриферэм афиузенкыгъ. Гыбзэжхэр, оредыжхэр къыпчыхэзэ тецэ. Къушхэ чапэхэм атес абхъаз чылэхэм тахыагъ. Къоджэ дэхэдэдэ горэм шхонтлэгъаклэм кыхыпшэу тыдищагъ. Унэ тегъэпсыхыагъэхэр абхъаз унэ шыкълэжым техыгъу дэтых. Шагум инагъэм гуни-нэзи илэп, нэм къегъэубытыгуаеу ины. Тыдэкли уц къашхор лъэгуклэтын,

тучан цыкыл шайешлоплэ псыешуаплэхэр хыох, шхын псынклэхэр ягъусэжыкы. Дэхэ дэд тыдэкли, жыи Іашур гохыу пкыинэ-лынэм кыхыхэ. Ащ диштэу, куп-купэу зэхэтэу, бзылфыгъи хулыфгыи дэолъагъо. Рэхыатых, фэхыгъэ зэрялэр къахэщы. Сурэтыш Іэрылоу Стамбул кыкыгъэ Пшыакукы (Озел) Ахымэд сылокълэ. Лышхор мэгущло, ынэхэр къыхамыщыжыу мэхчы, Ахымэд ишхыгъэу, иклэлэ нахыжыи, ышыпхыуи, иабхъаз махулыи игъусэх, зэкълэми оред къало.

— Моу къакло, — сырегъэблагъэ Ахымэд, — гъэшлэгъон хэр озгъэлъэгущтых. Эрхъан Хыалмани чэфуу къысклэрэхэ. Къызэрэчлэкыгъэмклэ, сурэт къэгъэлъэгъонышхо зэхашагъэ Тыркуем ис адыгэхэмрэ абхъазхэмрэ. Ащ фэшл ашыгъэ сурэт пылаплэхэр зилэ пхэмбгъу зэхэлүлэгъэшхохэр зэпелудзыгъэхэу шагушхом хыоу дэтых. Эрхъан иехэр Мэрчэл шуцлэкълэ тхылыплэ фыжым тыратыхыагъэм фэдэу кытещых пхэмбгъу зыкл фыжым. Мэгущло ыцэхэр фылуыубытэжхэу. Пшыакуком исурэтхэр чэтэным е тхылыплэм тетых, ахэри пхэмбгъушхоу лъэкъо пытэхэр зыклэтхэм апылагъэх. Кавказ ращыгъэхэри щылэх, сурэт къэгъэлъэгъонышхоу къалэу Анкара щылагъэм къахыгъэх. Ауштэу шыофым къыцагъэлагъэхэу Іэшлагъэхэр апэрэти зэрэслэгъугъэр згъэшлэгъуагъэ. Цыфыбэми ашлогъэшлэгъоныгъэх.

Тысыплэхэр хъазырыгъэх, урым амфитеатржыр гум къагъэкыштыгъ. Оред къэлуаплэм ичлыплі хъазырыгъ, ащ макъэр зыгъэлъэшыхэрэрагъэуцогъэхэ. Апэрэу зэрэщымытыр нэфагъэ. Цыфхэр зэфэчэфых, зэпэгущуатэх. Къэбзэ-лъабзэу адыгабзэкълэ гушылэрэ бэ.

— Сэ Щынджыи сыщыщ, — къысфелуатэ лы тегъэпсыхэгъэшхом, — Километрэ тлоклітуклэ сикыуаджэ мы чыплэм пэчыж.

— Укъеблагъэмэ нэм уфэд, псэм уфэд, утхыаклэн, — зэклаклорэп цыф хэхыгъэ, цыф зылъэгугъэ лыр.

Абхъазхэр бэу къеклолагъэх, абзэкълэ къэсэшлэжыкы. Згъэшлагъо икыгъ абхъазыплэу шагур зыер зысэлъэгъум, шуцлабэ, непэ Африкэм къыращыгъэм

фэд. Ышхыац фыжы жыгъэ ыпллэу кытетакъо. Къыгъэшлагъэм шыбгым исыгъэ папклэу ылакъохэр клэонтыхыагъэх, адыгэ цые щыгъ, шхыацлэ.

Ишъуз абхъаз бзылфыгъ, чэсэим фэдэу фыжыбз, нахы, гохыи, гуащэу зегъэпсы.

Лъэгунэм псы убытыгъэшхо ит, ащ пхэу лъэмыдж телъ, къошхо цыкылитлэу гори нэпкъым епхыгъ, зыгъэпсэфаклохэм апай.

Гушылэлэ чыплэр хъазыр зэхуэм бэ къэгущылагъэр, адыгэм ихыишэ, икультура ехылапгъэу, сэри къызнэсы чэзыур, «тхыашуегъэпсэур» афэзгъэшхошагъ.

Бзылфыгъэхэр апэ рагъэуцохи хулыфгыгъэхэми ячлыплэхэр аубытыгъэх. «Къокласи», «Мыхамэт гуази», «Шэбатныкыуи», «Сэрмафи» къэсшлэжыгъэх. Загъэпсэфымэ па-

сызэуалэрэр. Уахытэр къэмысызэ, гъогумаф къысиложыгъ, исэламыби къафэхыжыныу згъэгугъагъэ, ащ изэкъуагъэп, ныбджэгъу къысфэхыгъэр зэкълэ, адыгэ чылэм адыгагъэ дэлынба, зэрар имылэу, шьорышлыгъэ хэмылэу, адыгэ шэнзекыакл зэрыпсэхуэрэр. Къогъу къуахы ялэп, нэфэрылох.

Мусэм машинэ тегъэпсыхыагъэ къысфигъэкуагъ Стамбул сыкыдэжыныу. Адыгэ клэлэ хуыпхыи ис, адыгабзэр дэгъу дэдэу ашлэ. Кузефер Іэзэ дэд, адыгабзэм зи кыригъэлэрып, Хыагъурхэм ащыщ, ыцлэр Садат. Къалэу Дюзджэ дэс, Шыхылаблэ къысхыгъ. Инэ-нэж адыгабзэр шу зэрэригъэлъэгугъэр къысело.

— Тхыаматэр, игъом аэропортым унэгъэсышт, къухылапэу уелысхыагъэ сыкыюжэщыш, зыгъэрэхыат. Ау сэ

дзэжызэ, оредыжыбэрэ гыбзэбэрэ а чыплэм къыщалауагъ, апэрэу зэрэщымытыр нэфагъэ. Километрэ шытлэу, шыиц, нахыби кыарыкыгъэхэри щылапгъэх. Къалэу Дюзджэ культурэмклэ министрэу кыкыгъэри щылапгъ. Лы бэрэчэт тегъэпсыхыагъэм къарылауагъ зэрафэразэр. Ахышам охуфэ тызэхэтыгъ. Шхыадж зыдэс къуаджэхэм, къалэхэм якыжыгъэх. Сэри Жъажыиэхэм Шагуджхыаблэ сыкыдэжыгъ.

Къэкълэжыи уахытэр къэсыгъ

Сурэтшыным нахэ сыхэгъо-загъ, «зібэ пшлэрэм урылаз» зыфалауагъэр шыпкы. Къоджэдэсхэми нахэ сысагъ, нэлосаби къысфэхыгъ, шэн зэтэфэнхэри кыхыкыгъэх. Адыгагъэм теклон щылэпты ащ тызэрипхыгъ, лъэпкъ хабзэхэм уатеклына, тызэхашагъ. Илэсишхэрэ шэныкыорэр охытэ маклэп узэшугыгъэклодынклэ, ау иягъэ къэкуагъэми, уахытэм, адыгэгур къэнагъ, адыгэ шэнри, зэхэтыклэ-зекыаклэри, яорэди, янысаци, якъашуи зэхыоклыгъэ афэхыгъэп. Узэрыгушхон джыри щыл, хэтщыхыажыгъэм джыри пэчыж, кытео адыгэгур.

Стамбул бэрэ сыдахыу хугъэ илэс пчыагъэхэм, имэщытхэм уаумэхыи, ахэм яминарэхэр лъэгэ дэдэх, гъунэнчэу дахэх. Бэрэ затеслажэ сурэт сшынхэу, ау сфелугъэп. Минэрэ пчыагъэ зытэт мэхытышхохэр дунаим щызэлъашлэх. Игъо къэсыгъ шылуа зэсэ-ложыи, зысыушэтыным сыпэ-благъа, сыпэчыжыа? Сфелурэп. Ащи игъо къэсыгъэкълэ сенэгуе.

Сыкызыэрэбыжыишт билетыр итхыкыгъахэу сыгъ. Мусэ кыхы лыи шлагъом сышхыасын, зыгъэсысмэ ары

тло горэм сыкызуушты нэмаз уахытэр блэзгъэкырэпыш.

Зэрылауагъэм фэд, гъогур джы-джыу, Дюзджэ тикыжыи Стамбул иаэропорт тынэсыфэ зы мэшэ закъу зэрыпклагъэр, ари чэнджыгъэ. Гъогубгъум алу мэхытхэм тло ачлэхыагъэми иягъэ къэкылауагъэп, ылауагъэр ыгъэцэкълэжыгъ.

Чыгур зыщысысыгъэгъэ чыплэхэр клэлэхэм кысагъэлъэгъу, ахэм джыи унэ дэхэ дэдэхэр ачылплэ кыиуауагъэх. Къэлэжэ зытлэу тыкыбгъукылауагъ, сурэт пшынклэ лупсыр къафэ-чэу. Слэгъурэр сшломаклэу сынэхэр сакыбклэ щылэхэу сыкыбгъучэ. Сигъусэ клэлэхэр есэжыгъэхэу къаблэчыхы, ауштэу щытынэу къашлошлызэ. Хылэсэхэмэ тыркубзэм зыраты, кызыэрэзгурымылорэр къы-зашлэжыкълэ адыгабзэм те-хыажыкы.

Сэгъэшлагъо — Стамбул яша-гум фэдэу кышачыхыгъ, аэропортым еклурэ гъогу зэхэу-хытагъэм ящыклагъэр къы-щагъотыжыи. Къызышыхыгъэ, зыщанлугъэ хэгъэгур ашлэнба, дэгущэу ашлэ.

Ясэмэркъэу зэпамыгъэу зэдэзышхэрэ нэбгыришым, сэри сыныбжы къыфэсакыхэзэ самолет тэджыплэм сыкылауагъэ-жыгъ, сыкызблэщын фаехэм зэкълэм сакыблэщи, гушылэ кы-сэзытыгъэгъэ Хыагъурым сы-кыэлъэгъофэкълэ ылэ кысфигъэсысыгъ.

Сэри гуапэр сиеу самолетым сыкытлысхыажыгъэ силэпкъэгъу клэлэкиш чанхэм сачыгушлыкызэ. Клэлэгъум нахэ охытэшлу лым ищылэныгъэ кы-зэрэхэмыфэрэри сыгу къэ-кыжыгъ.

Самолетыр ошыогу шлункым ибыи Краснодар фиузенкыгъ, сэри мафэм сышшыгъэти сы-хэшхыаукуагъ.

КЪАТ Теуцожь.

Адыгэ Республикэм и Закон

2015-рэ ильэсымкIэ ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ фонд ибюджет ехьылагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 10-м ыштагъ

А 1-рэ статъяр. 2015-рэ ильэсымкIэ ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ фонд ибюджет гъэпсыкIэу илэщтыр

1. 2015-рэ ильэсым Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ фонд (ыужкIэ Фондыр тIозэ дгъэкIощт) ибюджет мыщ фэдэ гъэпсыкIэ илэнэу ухэсыгъэнэу:

1) пстэумкIи сомэ мин 3606860.5-рэ хьурэ хахъо Фондым ибюджет илэнэу кырадзэ, ащ хэхъэх шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ Федеральнэ фонд-дым (ыужкIэ Федеральнэ фондыр тIозэ дгъэкIощт) ибюджет трансфертхэу сомэ мин 3426860.5-рэ хьурэр;

2) Фондым ибюджет пстэумкIи хьарджэу сомэ мин 3606860.5-рэ ышынэу.

2. 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэкIэ Фондым ибюджет мыщ фэдэ гъэпсыкIэ илэу ухэсыгъэнэу:

1) 2016-рэ ильэсым Фондым ибюджет пстэумкIи хахъоу сомэ мин 3809382.9-рэ илэнэу кырадзэ, ащ хэхъэх Федеральнэ фонд-дым ибюджет трансфертхэу сомэ мин 3620382.9-рэ хьурэр; 2017-рэ ильэсым Фондым ибюджет пстэумкIи хахъоу сомэ мин 4239479.7-рэ илэнэу кырадзэ, ащ хэхъэх Федеральнэ фонд-дым ибюджет трансфертхэу сомэ мин 4041029.7-рэ хьурэр;

2) 2016-рэ ильэсым Фондым ибюджет пстэумкIи хьарджэу ышынщтыр сомэ мин 3809382.9-рэ, 2017-рэ ильэсым — сомэ мин 4239479.7-рэ.

Я 2-рэ статъяр. Фондым ибюджет ихахъохэм яадминистратор шъхьалэхэр

Фондым ибюджет ихахъохэм яадминистратор шъхьалэхэр мы Законом игуадзэу N 1-м диштэу ухэсыгъэнхэу.

Я 3-рэ статъяр. Фондым ибюджет ихахъохэр

Фондым ибюджет ихахъохэр Федеральнэ фонд-дым ибюджет исубвенциехэм, федеральнэ хэбзэгъ-уцугъэм диштэу, Федеральнэ фонд-дым ибюджет кыыхагъэкIырэ бюджет трансфертхэм, нэмыкI къ-кIуапIэхэу федеральнэ хэбзэгъуцугъэм кышщыд-лытагъэхэм кьахэкIынэу гъэнэфэгъэнэу:

1) 2015-рэ ильэсымкIэ мы Законом игуадзэу N 2-м диштэу;

2) 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэкIэ мы Законом игуадзэу N 3-м диштэу.

Я 4-рэ статъяр. 2015-рэ ильэсымкIэ ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэкIэ Фондым ибюджет мылькIу зэрэтырагуашчэрэр

Фондым ибюджет мылькIу разделхэм, раздел гуадзэхэм, статъяхэм, Урысые Федерацием ибю-жетхэм яхъарджхэм яклассификациекIэ хъардж лъэпкххэм зэрэтырагуашчэрэр ухэсыгъэнэу:

1) 2015-рэ ильэсымкIэ мы Законом игуадзэу N 4-м диштэу;

2) 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэкIэ мы Законом игуадзэу N 5-м диштэу.

Я 5-рэ статъяр. Фондым страховой IэпэчIэгъанэу кыгъанэрэр

1. ШIокI зимылэ медицинэ страхованием пae 2015-рэ ильэсым Фондым истраховой IэпэчIэгъанэ сомэ мин 300571.7-рэ, 2016-рэ ильэсым сомэ мин 317448.5-рэ, 2017-рэ ильэсым сомэ мин 353289.9-рэ хьунэу ухэсыгъэнэу.

2. Фондым истраховой IэпэчIэгъанэ мыщ фэдэ гухэлъхэм апэлугъэхъэгъэнэу гъэнэфэгъэнэу:

1) страховой медицинэ организациехэм мылькIу тедзэ кьафыхагъэкIызэ, Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ про-граммэ щыIэныгъэм щыпхырыщыгъэным;

2) страховатэ ашIыгъэм Урысые Федерацием ишьолъырэу шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ полисыр кызыщыратыгъэр армырэу, нэмыкI чIыплэ медицинэ Iэпылэгъу кызыэрэщыратыгъэм ахъщэу теклодагъэм:

а) шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ про-граммэм кызыэрэщыдэлытагъэм тетэу Адыгэ Рес-публикэм страховатэ шашIыгъэм медицинэ Iэпылэгъоу нэмыкI чIыплэ щырагъэгъотыгъэм ахъщэу пэлухагъэр нэмыкI чIыплэ фондхэм афиггъэкъужыгъэнымкIэ;

б) Адыгэ Республикэм имединэ организациехэм Урысые Федерацием инэмыкI шьолъырхэм страхо-вать ащашIыгъэхэм медицинэ Iэпылэгъоу арагъэгъо-тыгъэм ахъщэу тефагъэр тыгъэнымкIэ;

3) Фондым ыгъэнэфэгъэ гухэлъхэр гъэцэкIэгъэнхэм, медицинэ Iэпылэгъоу цыфхэм аратырэр нахьышIу шIыгъэным апае медицинэ организациехэм кIэгъэгущIу мэхъанэ зилэ ахъщэ ятыгъэным. Фондым истраховой IэпэчIэгъанэ щыщэу ахэм апэлугагъахьэрэр Фондым истраховой IэпэчIэгъанэ ипроценти 10 ехъу хъущтэп;

4) шIокI зимылэ медицинэ страхованием мылькIу кызыэрэфатIупщырэм фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм

кышщыдэлытагъэхэр зэрагъэцакIэхэрэм пae стра-ховой медицинэ организациехэм ахъщэ шIухафтынэу аратырэм. Страховой медицинэ организациехэм ащ фэдэ ахъщэу аратыщтыр кызыэрэрадзэрэ шIыкIэр зыгъэнафэрэр Фондыр ары. Страховой IэпэчIэгъанэм щыщэу ахэм апэлухьэрэр Фондым истраховой Iэпэ-чIэгъанэ ипроценти 5-м ехъу хъущтэп.

Я 6-рэ статъяр. 2015-рэ ильэсым ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэ страховой медицинэ организациехэм шIокI зимылэ меди-цинэ страхованием цыфхэр кыыхырагъэубытэ-зэ хъарджэу ашIыштхэмкIэ шапхъэхэр

2015-рэ ильэсым ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу палъэ страховой медицинэ организацие-хэм шIокI зимылэ медицинэ страхованием цыфхэр кыыхырагъэубытэзэ хъарджэу ашIыштхэмкIэ шап-хъэхэр страховой медицинэ организациехэу Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ программэ игъэцэкIэн хэлэжьэрэ пстэу-ми апае страховой медицинэ организацием мыль-коу кыилэклахьэрэм ипроцент 1.16-рэ хьунэу гъэ-нэфэгъэнэу.

Я 7-рэ статъяр. Фондым ибюджет хъарджэу ышIыштхэм пae мылькIу кызыэрэтырщырэ шIыкIэр

1. Мы Законом щыухэсыгъэм ехьурэ фэдэу шIокI зимылэ медицинэ страхованием имылькIу учет зы-щашIырэ счетым кыихагъэр Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ программэ игъэцэкIэн пэлугагъахьэ.

2. Фондым ибюджет агъэцакIэзэ, мы Законом цагъэнэфэгъэ фэдэхэм ашъхьадэкIэу Федеральнэ фонд-дым исубсидиехэу ыкIи исубвенциехэу кьалы-клагъэхэр мы Законом зэхьокIыныгъэхэр фамышIхэу, бюджет роспись зэхэугъоягъэм зэхьокIыныгъэхэр фашIыхъэзэ, а субсидиехэмрэ субвенциехэмрэ зы-фытегъэпсыхъэгъэ гухэлъ гъэнэфагъэхэм япхыгъэ хъарджхэм апэлугагъахьэ.

Я 8-рэ статъяр. Мы Законом кIуачIэ илэ зы-хьурэр

2015-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кыщегъэ-жъагъэу мы Законом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 18, 2014-рэ ильэс
N 350

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Хэти иукIытэ кызыэрэхъэу Адыгэ Республикэм щыпсэун ыкIи зыфэе диныр щилэжъын зэрэфитым ехьылагъ» зыфиIорэм ия 13-рэ статъя зэхьокIыныгъэ фэшыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 10-м ыштагъ

А 1-рэ статъяр. Адыгэ Республикэм и Зако-нэу «Хэти иукIытэ кызыэрэхъэу Адыгэ Респу-бликэм щыпсэун ыкIи зыфэе диныр щилэжъын зэрэфитым ехьылагъ» зыфиIорэм ия 13-рэ статъя зэхьокIыныгъэ фэшыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1999-рэ ильэ-сым щылэ мазэм и 12-м аштагъэу N 107-р зыте-тэу «Хэти иукIытэ кызыэрэхъэу Адыгэ Респу-бликэм щыпсэун ыкIи зыфэе диныр щилэжъын зэрэ-фитым ехьылагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Респу-бликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 1999, N 1; 2001, N 6; 2004, N 2; 2008, N 8; 2014, N 6) ия 13-рэ статъя мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэ фэшыгъэнэу:

«Я 13-рэ статъяр. Дин фэло-фашIэхэр

1997-рэ ильэсым Iоныгъом и 26-м аштэгъэ Фе-деральнэ законэу N 125-р зытетэу «Зыфэе ди-ныр алэжъын зэрэфитхэм ыкIи дин объединение-хэм яхьылагъ» зыфиIорэм диштэу тхьалъэлухэмрэ нэмыкI дин фэло-фашIэхэмрэ зэхачэнхэу.»

Я 2-рэ статъяр. Мы Законом кIуачIэ илэ зы-хьурэр

Официальнэу кызыыхаутырэ нэуж мэфи 10 зыте-шIэкIэ мы Законом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 18, 2014-рэ ильэс
N 362

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Цыфхэм социальнэ фэло-фашIэхэр афызэхэщэгъэнхэмкIэ полномочие заулэхэр зэрагъэцакIэхэрэм ехьылагъ

2013-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 28-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 442-р зытетэу «Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэр Урысые Федерацием зэрэцагъэцакIэхэрэм ехьылагъ» зыфиIорэм ия 8-рэ статъя ия 21-рэ пункт, Адыгэ Республикэм и Законэу 2014-рэ ильэсым бэдзэогъум и 30-м ашта-гъэу N 332-р зытетэу «Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ Iофыгъо заулэхэр зэрэзэ-шIуахыхэрэм ехьылагъ» зыфиIорэм ия 2-рэ ста-тъя ия 3-рэ Iахь ия 16-рэ подпункт адиштэу **унашъо сэшIы:**

1. Социальнэ фэло-фашIэхэм яринкэ зэхэщэгъэ-ным, зегъэушъомбгъугъэным, социальнэ фэло-фашIэ-хэр Адыгэ Республикэм щызыгъэцэкIэрэ мыкъэ-ралыгъо организациехэм 2015 — 2016-рэ ильэс-хэм хэхьоныгъэ ягъэшIыгъэным атегъэпсыхъэгъэ планыр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Социальнэ фэло-фашIэхэм язэхэщэн фэгъэ-зэгъэ отделым ипащэу Р. О. Батмэным зигугъу кьэтшIыгъэ планым игъэцэкIэнкIэ Iофхэр зэри-хъанхэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм министрэм иапэрэ гуадзэ гъунэ лыфынэу.

4. 2015-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кы-щегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 4, 2014-рэ ильэс
N 341

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Къэралыгъом зыныбжъ хэклотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зилэхэмрэ социальнэ фэло-фашIэу афигъэцакIэхэрэр ухэсыгъэным ехьылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 12-м аштагъэу N 387-р зытетэу «Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэр зэрэзэхэщэрэм ехьылагъ» зыфиIорэм ия 5-рэ статъя ия 1-рэ Iахь кышщыдэлытэгъэ полномочиехэр гъэцэкIэгъэнхэм фэшI **унашъо сэшIы:**

1. Къэралыгъом зыныбжъ хэклотагъэхэмрэ сэкъат-ныгъэ зилэхэмрэ социальнэ фэло-фашIэу афигъэца-кIэхэрэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Дол-голенкэм:

1) мы унашъор Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэло кьулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэ-хъанэу;

2) кыыхаутыным пae гъэзетхэу «Советскэ Адыге-имрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакция, мазэ къэс кьыдэкIырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Респу-бликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиIорэм алэкигъэхъанэу;

3) Урысые Федерацием ишьолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъа-ным пae Урысые Федерацием юстициемкIэ и Ми-нистерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэлорышIапIэ мы унашъор Iэкигъэхъанэу.

3. Зыклатхэхэрэм щегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 12, 2014-рэ ильэс
N 351

Клэух зэлүклэгъухэр

А. Евтушенкэм ишлухьафтын

Къыблэм щылъэшыхэр

Гугъэр члэзымынэрэр

Редактор шьхьаІэм
игуадзэр —
пшьэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретарыр
Хьурмэ Хьусен